

CENTRALE VESTERBRO ØST

- Rummelighed med plads(er) til alle

ANSØGNING OM OMRÅDEFORNYELSE
Københavns Kommune 2011

Områdefornyelse på Centrale Vesterbro

Københavns Kommune søger hermed Socialministeriet om reservation af støtte til to områdefornyelser på henholdsvis Centrale Vesterbro Vest og Centrale Vesterbro Øst efter bestemmelserne i Byfornyelseslovens kap. 2, § 4.

Det overordnede tema for områdefornyelserne på Centrale Vesterbro er demokrati og deltagelse. Med områdefornyelserne ønsker Københavns Kommune at understøtte en byudvikling, hvor flere forskellige borgere indgår i udviklingen af deres kvarter. I regi af områdefornyelserne skal Københavns Kommune i samarbejde med borgere og lokale aktører udvikle og afprøve nye metoder til borgerinddragelse, hvor både de i forvejen aktive og engagerede og de grupper, som ikke traditionelt fylder meget i nærdemokratiet, f.eks. børn og unge og udsatte, har lyst til og mulighed for at være med. Med fokus på demokrati og deltagelse ønsker Københavns Kommune, at bidrage til at styrke sammenhængskraften i et meget mangfoldigt kvarter, hvor der leves mange parallelle tilværelser.

Områdefornyelserne på Centrale Vesterbro tager udgangspunkt i en række fysiske projekter omkring byrum, boliger og gårde. Det er først og fremmest i forhold til de projekter, der omhandler udvikling og opgradering af eksisterende byrum, at områdefornyelserne skal udvikle og afprøve nye metoder til borgerinddragelse. Her bliver udviklingen af en strategi for inddragelse af udsatte central. I regi af områdefornyelserne skal der ligeledes udarbejdes en strategi for hjørner, der kan styrke den lokale identitet og binde kvarteret sammen. Endelig vil områdefornyelserne på Centrale Vesterbro lade sig inspirere af Københavns Kommunes strategi for færdiggørelse af nye boligområder.

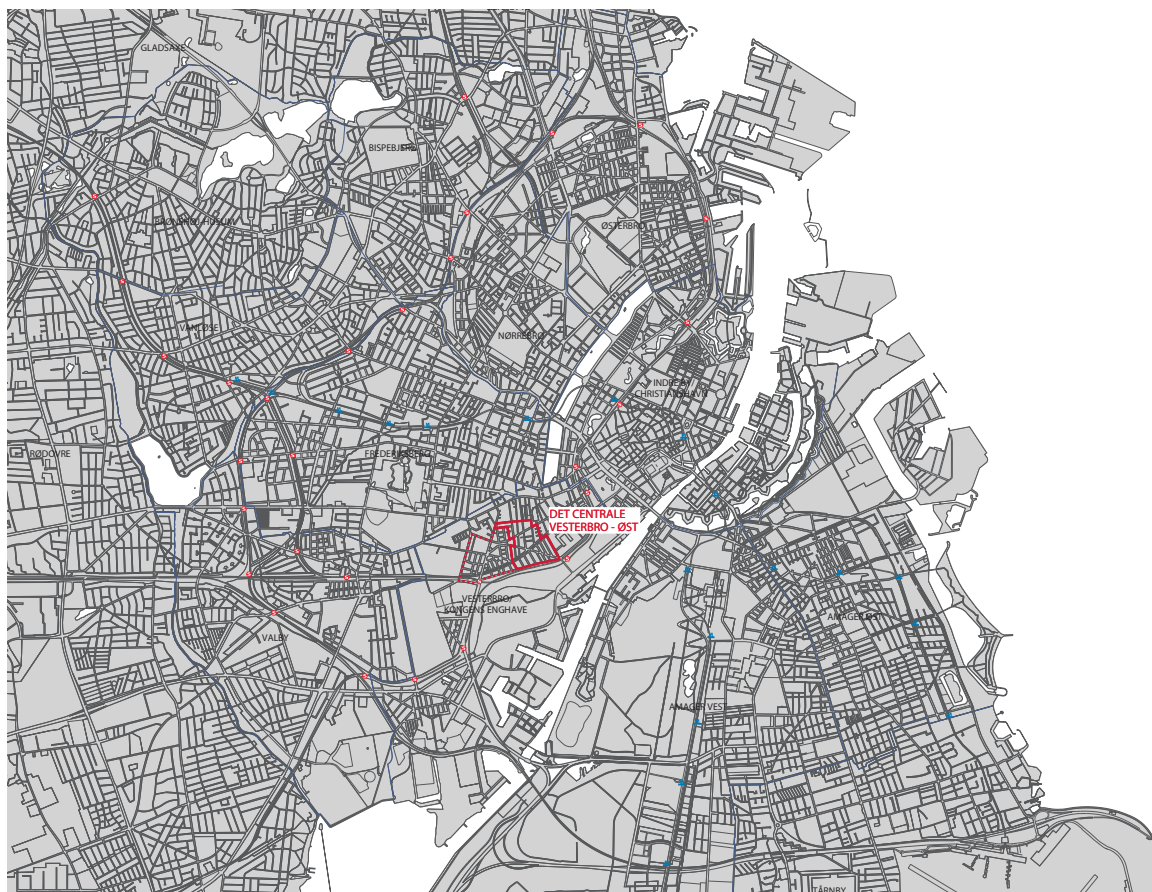
CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

RESUMÉ	4
1. MOTIVATION	6
1.1 Nye demokratiformer i områdefornyelserne	8
1.2 Udbygning af demokratiet på Centrale Vesterbro	9
1.3 Ny organisering af områdefornyelserne	12
2. INDSATSOMRÅDER I OMRÅDEFORNYELSERNE PÅ CENTRALE VESTERBRO	14
2.1 På kryds og tværs af Vesterbro	15
2.2 Begrænset plads - ubegrænset funktionalitet	15
3. CENTRALE VESTERBRO ØST - ET MANGFOLDIGT KVARTER	17
3.1 Fysiske udviklingsområder - en læringsproces i demokrati	19
4. FAKTA OM CENTRALE VESTERBRO ØST	34
5. RAMMER FOR OMRÅDEFORNYELSEN PÅ CENTRALE VESTERBRO	37
5.1 Kommunal organisering	37
5.2 Forankring	38
5.3 Evaluering	38
5.4 Foreløbig tidsplan for Centrale Vesterbro Øst og Vest	39
5.5 Økonomi for Centrale Vesterbro Øst	40
BILAG 1: STATISTISK OVERSIGT - CENTRALE VESTERBRO ØST	41
BILAG 2: TEMAKORT	43
Temakort 1: Skoledistrekter på Centrale Vesterbro Øst	43
Temakort 2: Ejerformer på Centrale Vesterbro Øst	44
BILAG 3: VURDERINGSSKEMA FOR CENTRALE VESTERBRO ØST	45

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

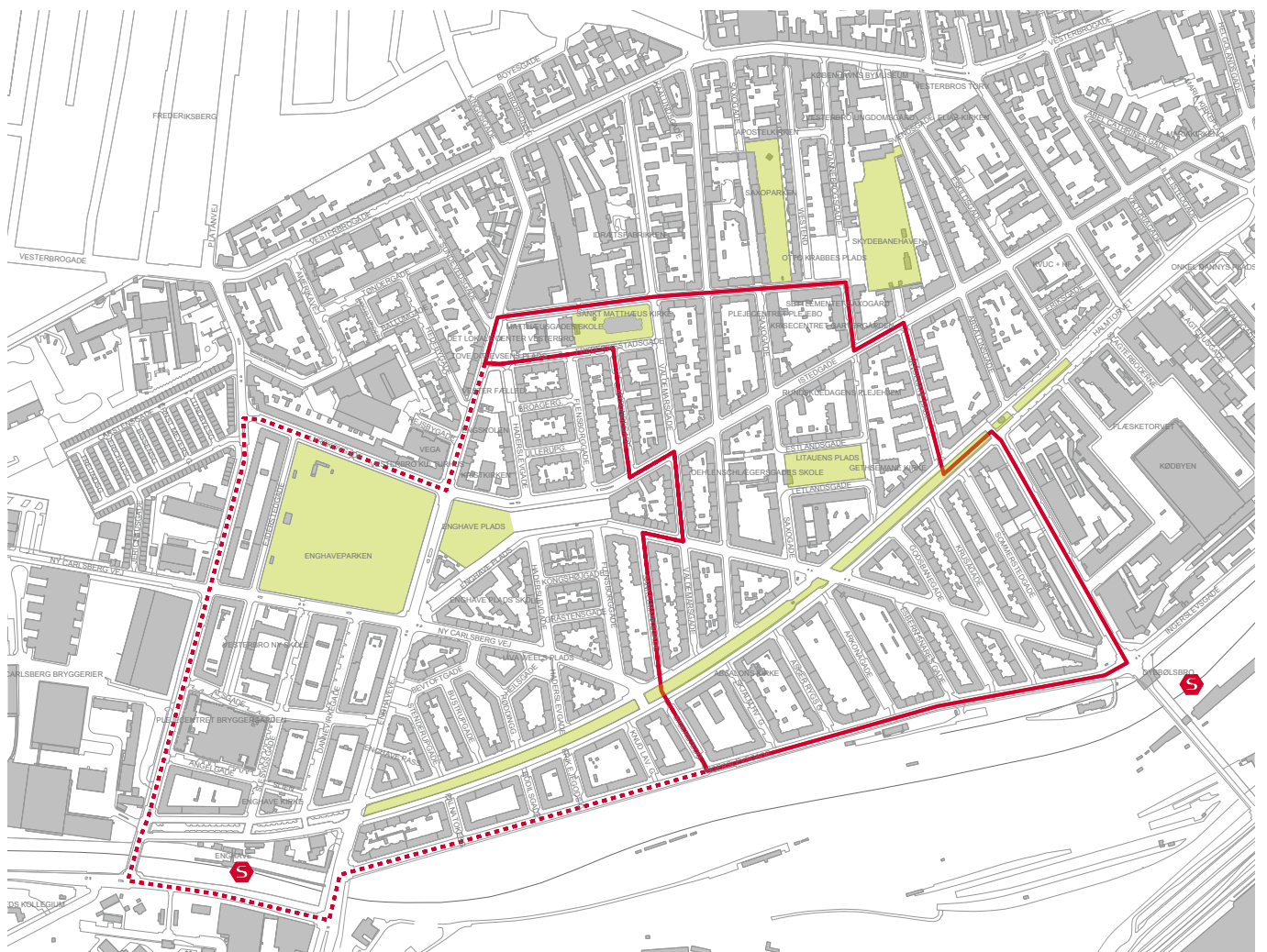
RESUMÉ

Stofmisbrugere, alkoholikere og prostituerede side om side med caféer, smarte butikker, børnefamilier og mangeartede subkulturer, det er hverdag på det Centrale Vesterbro. Der leves mange parallelle tilværelser i bydelen; tilværelser som gennem nye former for møder og processer vil kunne være med til at mindske nogle af de barrierer og fordomme de forskellige kulturer og mennesker opbygger om hinanden. Udover at der er enklaver i det Centrale Vesterbro med et massivt bygningsfornyelsesbehov, er der også et markant behov for at tage hånd om de få grønne kvm, der er i kvarteret. Med afsæt i demokrati og deltagelse vil to områdefornyelsesindsatser, på henholdsvis Centrale Vesterbro Øst og Centrale Vesterbro Vest, arbejde med at lade de uorganiserede røster få indflydelse på det Centrale Vesterbros udvikling. En udvikling med primær fokus på de meget begrænsede, nedslidte og ufunktionelle grønne udearealer de to dele af Vesterbro tilbyder. Dette arbejde skal ske i et tæt samarbejde med det veletablerede forenings- og organisationsliv Vesterbro gennem mange år har været kendt for, og som skal være med til at videreføre den samarbejdskultur og de relationer de to områdefornyelser genererer. Fysiske projekter vil således blive et synligt og visuelt resultat af et stort stykke socialt og kulturelt arbejde, og det Centrale Vesterbro vil i perioden have gennemlevet forskellige demokratiske deltagelsesformer, der vil styrke områdets udvikling og sammenhængskraft på mange andre fronter, end dem der er synlige for det blotte øje.

Oversigtskort over København hvor Centrale Vesterbro er markeret

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Lokalisering af det Centrale Vesterbro Øst

1. MOTIVATION

Centrale Vesterbro betegner den del af Vesterbro, som ligger mellem de to tidligere byfornyelsesindsatser på henholdsvis Indre og Ydre Vesterbro. Kvarteret afgrænses af Ingerslevsgade og banelegemet mod syd, Matthæusgade, Istedgade og Lyrskovgade mod nord, Skelbækgade, Skydebanegade¹ mod øst og Vesterfælledvej og Enghavevej mod vest.

Den hidtidige byfornyelsesindsats har præget hele Vesterbro. Boliger, fælles friarealer og veje har mange steder fået et stort løft. Beboersammensætningen er ændret, så det ligner Københavns gennemsnit, især unge og børnefamilier bor nu på Vesterbro. Bylivet er styrket og blevet mere varieret. På mange måder kan man opleve, at målet om at skabe en socialt og kulturelt varieret bydel med godt eller rimeligt boligudbud er nået.

På den anden side er det åbenlyst, at byfornyelsesindsatsen ikke til fulde har formået at skabe aktiv inddragelse af alle bydelens beboere. Børn og unge, nydanskere og mennesker med alvorlige sociale problemer som misbrug og prostitution ikke har været en del af borgerinddragelsesprocessen.

Det Centrale Vesterbro dækker over store sociale forskelle og manglende social og kulturel integration af de svageste grupper, der dels beboer

Sønder Boulevard er et attraktivt sted for børnefamilier på Vesterbro

kvarteret blandt andet i området mellem Ingerslevsgade og Vesterbrogade, og dels har deres daglige gang kvarteret i forbindelse med deres tilknytning til drikkemiljøet omkring Enghave Plads og narkotika- og/eller prostitutionsmiljøet på Indre Vesterbro. I afgrænsede områder af Centrale Vesterbro er andelen af fattige over 20%².

Den sociale polarisering, hvor en stor del af borgerne er bedre uddannede og tjener mere end gennemsnitskøbenhavneren, mens andre må betegnes som fattige og nogle som socialt udsatte - er en udfordring for sammenhængskraften og solidariteten i kvarteret og kan på sigt komme til at underminere den positive udvikling, som Centrale Vesterbro har gennemgået de sidste 15 år. Antagelsen om, at social og kulturel mangfoldighed i sig selv skaber social integration og inklusion i bylivet, har vist sig ikke at kunne stå alene.

¹ Den østlige grænse af Centrale Vesterbro går gennem Skydebanegade, som tidligere har gennemgået en gennemgribende byfornyelsesindsats. Årsagen her til er ønsket om at inddrage Getsemans Kirke og forplads i områdefornyelsen på Centrale Vesterbro, da kirken er udpeget til en konkurrence om anderledes og utraditionel brug af kirkerummet.

² I Københavns Kommune er andelen af fattige på 17,7%. Vesterbro er en af de bydele hvor der er områder med en overrepræsentation af fattige. Fattigdom i Københavns Kommune 2010 - En status, Socialforvaltningen s. 9 og 21.

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Det Centrale Vesterbro har en række fysiske udfordringer, hvor de mest presserende er et markant byfornyelsesbehov, hvor knap hver fjerde bolig har installationsmangler, omfattende byggeprojekter i og umiddelbart udenfor kvarteret, betydeligt behov for bolignære og funktionelle rekreative byrum samt nogle trafikale problemer, der særligt omfatter stigende biltrafik og usikre cykelveje for kvarterets beboere og besøgende.

Men Centrale Vesterbro er ikke et kvarter, man bare sådan lige ruller store projekter ud i. Bydelen har tidligere gennemgået to store byfornyelsesprocesser på hhv. Indre og Ydre Vesterbro. Byfornyelsesprocesserne skete, i modsætning til saneringerne på Indre Nørrebro, i respekt for Vesterbros fysiske struktur og bygningsmasse, og oven i dette gjorde Københavns Kommune på Vesterbro de første omfattende forsøg med borgerinddragelse i forhold til byfornyelsen. Københavns Kommune indhøstede mange erfaringer, herunder nogle kritiske, hvad angår brugernes tillid og mistillid til kommunens arbejde i området.

Beboerne på Centrale Vesterbro har en stærk lokal identitetsfølelse. De er stolte af deres kvarter og har en etableret tradition for lokalt engagement og græsrodsarbejde. Men kvarteret rummer også borgergrupper, der hverken deltager i de traditionelle eller de mindre traditionelle demokratiske fora. De gør ikke deres indflydelse gældende, og de er ikke en del af det nærdemokratiske miljø på Centrale Vesterbro.

Med Områdefornyelserne på Centrale Vesterbro ønsker Københavns Kommune at bidrage til at styrke sammenhængskraften i kvarteret og stimulere en byudvikling, hvor flere forskellige

borgere indgår i udviklingen af deres kvarter. I regi af områdefornyelserne på Centrale Vesterbro, skal Københavns Kommune udvikle og afprøve nye metoder til borgerinddragelse, således at både de i forvejen aktive og engagerede og de grupper, som ikke traditionelt fylder meget i nærdemokratiet - f.eks. børn og unge samt udsatte - har lyst til og mulighed for at være med.

Områdefornyelserne på Centrale Vesterbro tager udgangspunkt i en række fysiske projekter omkring byrum, boliger og gårde. Det er først og fremmest i forhold til de projekter, der omhandler udvikling og opgradering af eksisterende byrum, at områdefornyelserne skal udvikle og afprøve nye metoder til borgerinddragelse.

Det traditionelle syn på børn og unge samt socialt udsatte går ofte i retning af at se dem som klienter, som voksne og/eller socialt velfungerende skal gøre noget for. I den nye områdefornyelse vil Københavns Kommune søge veje og metoder til at komme videre med at skabe en social og kulturel rummelig by, hvor de borgere der ikke er blevet inkluderet i byudviklingen og livet i byen hidtil, fremover bliver aktive medspillere. Vi vil konsekvent arbejde sammen med disse borgere ud fra en grundholdning om ligeværd og gensidig respekt for forskellighed og mangfoldighed.

1.1 Nye demokratiformer i områdefornyelserne

Det overordnede tema for områdefornyelserne på det Centrale Vesterbro er *demokrati og deltagelse*.

Københavns Kommune ønsker hermed at sætte fokus på områdefornyelserne som arena for at udvikle og styrke nærdemokratiet og den enkeltes aktive deltagelse i udviklingen af byen. Mere specifikt ønsker kommunen at afprøve, om der gennem bevidst og målrettet inddragelse af "de svage grupper" kan skabes en mere rummelig by, hvor der er plads til alle på tværs af alder, sociale forhold og etnicitet.

Vesterbro Lokaludvalg har i samarbejde med Københavns Kommune udarbejdet en bydelsplan, hvor et af de overordnede temaer er demokrati. Bydelsplanen peger på, at det er essentielt at bevare og styrke nærdemokratiet i bydelen bl.a. med det formål at styrke solidariteten³. Yderligere peger Bydelsplanen på, at bydelens borgere skal inddrages i alle større kommunale projekter og være med i udformningen af disse. Som særlig målgruppe under temaet demokrati peger Lokaludvalget på de unge i bydelen.

Områdefornyelserne på Centrale Vesterbro tager afsæt i Bydelsplanen for Vesterbro, og det er kommunens ønske, at områdefornyelserne i kvarteret, skal være med til at realisere nogle af de visioner og projekter, der er lagt frem i bydelskataloget.

Demokrati og deltagelse som overordnet tema er oplagt i forhold til Københavns Kommunes ønske, om at udvikle og styrke borgerinddragelsesaspektet i områdefornyelserne generelt, men også i forhold til Lokaludvalgets ønske om at styrke og bevare nærdemokratiet på Vesterbro mere specifikt.

Udover at det er en demokratisk ret at blive hørt, viser erfaringerne, at der er en række gode begrundelser for at inddrage borgerne i byudviklingsprocesser⁴.

Borgerinddragelse:

- *Kvalificerer planlægningen og tilfører ressourcer*
- *Skaber mere målrettede løsninger*
- *Styrker medejerskab og forankring*
- *Styrker legitimitet og reducerer konflikter*
- *Skaber en gensidig læreproces mellem borgere og forvaltninger*
- *Fremmer empowerment og bidrager til at udvikle demokratiet*

Endelig giver borgerinddragelse i byudviklingsprocesser også et unikt indblik i lokalsamfundet, og er dermed en væsentlig forudsætning for at udarbejde og gennemføre en god fysisk plan for et byområde.

Med områdefornyelserne på Centrale Vesterbro vil Københavns Kommune lade demokrati og deltagelse være den røde tråd, der dels binder

³ *Bydelsplan for Vesterbro/Kongens Enghave, 2010 s.40*

⁴ *Agger og Hoffmann, Borgerne på banen, 2008*

FÆLLESSKAB, **TOLERANCE**, SOCIAL BÆREDYGTIGHED,
PLADS TIL ALLE, SAMMENHOLD, **MANGFOLDIGHED**,
ENGAGEMENT, VIDENSDELING, KOLLEKTIVITET,
SAMVÆR, **INDFLYDELSE**

de konkrete projekter i områdefornyelserne sammen og dels er det styrende element i de tre faser områdefornyelserne gennemlever - hhv. udviklingsfasen, implementeringsfasen og forankringsfasen.

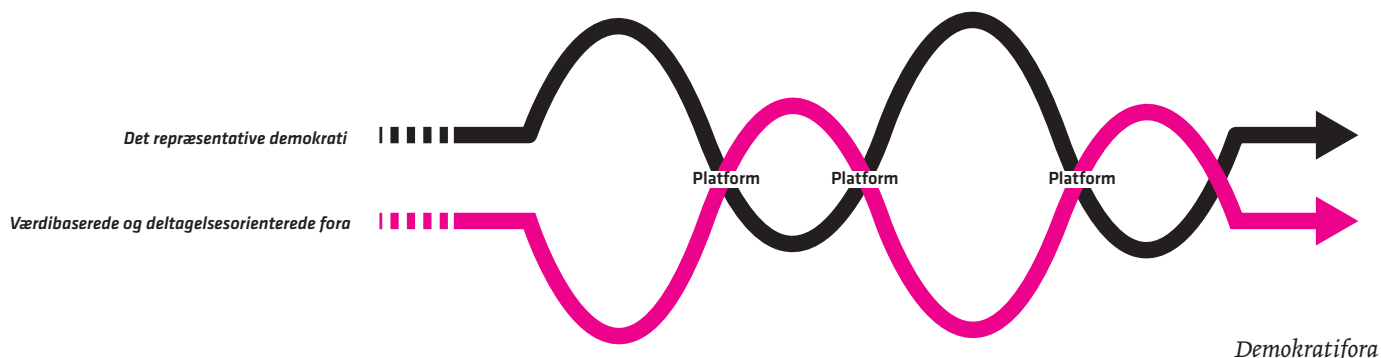
1.2 Udbygning af demokratiet på Centrale Vesterbro

Overordnet indgår Centrale Vesterbro, som alle områder i København, naturligvis som en del af det repræsentative demokrati, der i København udgøres af Borgerrepræsentationen. Lokaludvalget er på Vesterbro, som i andre bydele, blevet et lokalt og vigtigt element i bestræbelserne på at få borgernes stemme med i arbejdet med byens udvikling og livet i byen. De aktive borgergrupper, som bl.a. blev dannet under byfornyelsesindsatsen på Indre og Ydre Vesterbro, understreger sammen med institutioner som Settlementet, at

der er solide demokratiske lokale og interessebaserede folkelige netværk i området. Sideløbende eksisterer også en række mere værdibaserede og deltagelsesorienterede netværk og fora f.eks. i relation til events, festivaler og frivilligt arbejde.

De eksisterende demokratiske fora rummer potentialer og begrænsninger. Styrkerne i den repræsentative demokratiform skal bl.a. relateres til legitimitet, synlighed og muligheden for forankring i et etableret system. De mere deltagelsesorienterede og værdibaserede demokratifora, har deres styrker i kreativitet, engagement og evnen til at mobilisere netværk.

Områdefornyelserne på Centrale Vesterbro skal identificere og opbygge nye og evt. situationsbestemte platforme, hvor det repræsentative demokrati og de mere værdibaserede og delta-

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

gelsesorienterede fora kan mødes og berige hinanden. Ved at bringe de to demokratiformer sammen ønsker kommunen at generere øget synergi i forhold til at skabe forandring.

Ny deltagelsesformer

De skitserede demokratiske fora har dog den udfordring, at de i praksis har svært ved at nå de grupper, der traditionelt vælger deltagelsen fra eller reelt ikke har mulighed for at vælge deltagelse til - f.eks. børn og unge samt udsatte. Områdefornyelserne på det Centrale Vesterbro skal derfor også udvikle og stimulere andre deltagelsesformer, således at der ikke opstår demokratisk marginalisering af forskellige grupper i kvarteret. Et væsentligt element i dette bliver at udvikle konkrete strategier for inddragelse af hhv. udsatte grupper, børn og unge. Udviklingen af disse strategier skal ske i tæt samarbejde mellem områdefornyelsen og de lokale aktører, som har direkte berøring med de målgrupper, der skal inddrages i projekter under områdefornyelsen.

I inddragelsen af de grupper, der traditionelt ikke deltager, skal områdefornyelsen møde dem, der hvor de er i byens rum og indlede dialogen her. I forbindelse med Kvarterløftet i Vollsrose mødte man

børn og unge på gaden og indledte der fra drøftelserne om udformningen af rammer for det byliv, som de ønskede.

Flere steder i de københavnske omegnskommuner har direkte møde og dialog med "gadens" folk vist, at de godt kan og vil indgå ansvarligt i at skabe rammer for deres liv.

Hvordan gør vi på Centrale Vesterbro?

Københavns Kommune vil arbejde med en tilgang, der fokuserer på ressourcer og respekt. Gennem interviews og "walk and talks" i kvarteret, afdækkes forskellige gruppers syn på byudviklingen og bylivet.

I den konkrete planlægning af fysiske investeringer i byens rum arbejdes efter en enkel model, hvor arkitekter og planlæggere skal udvikle deres kompetencer i forhold til at skabe løsninger, der matcher beboernes udmeldinger, og hvor borgerne i takt med deres involvering og deltagelse udvikler kompetencer i forhold til at forstå rammer og vilkår for de projekter, der arbejdes med.

Farverige facader i Saxogade

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Konkret eksempel på proces

Første forløb

1. fase - indledende møde med borgerne

Funktion og placering

Her fremlægges de overordnede fysiske rammer og muligheder praktisk og økonomisk. Her indhentes ønsker og vilde idéer og potentielle nøglepersoner/talsmænd findes. Beslutningsprocessen aftales.

2. fase - udarbejdelse af skitseforslag

Planlæggernes fortolkning af udmeldingerne fremlægges som skitseforslag indeholdende beskrivelser af funktioner og placering. Respons fra brugerne.

3. fase - inspiration

Mulighed for studiebesøg afdækkes. Arbejdet med fysiske projekter blandt de målgrupper, vi har udpeget skal være meget konkret og praktisk. Kort, ord og tegninger er ikke i sig selv tilstrækkeligt. Studiebesøg kan styrke de berørte gruppers interne relationer omkring opgaven og deres relationer til os, der arbejder med inddragelsen og udformningen professionelt.

Andet forløb

1. fase - idéoplæg

Konkret udformning

På baggrund af første forløb om funktion og placering udarbejdes et idéoplæg til borgerne. Idéoplægget er planlæggernes første konkrete bearbejdning af borgernes tanker og idéer med henblik på en beslutning om opgavens realisering. Idéoplægget indeholder beskrivelser af funktioner og placering. Heri analyseres idéernes muligheder, og der gives en vurdering af, hvorvidt og hvordan de kan realiseres. Eventuelle alternativer til borgernes idéer kan præsenteres i idéoplægget. Der redegøres også for proces, budget, tidsramme og beslutningsgange.

2. fase - projektbeskrivelse

Idéoplægget præsenteres for borgerne og kommentarer mm. indsamles.

Projektbeskrivelsen udarbejdes med udgangspunkt i idéoplægget revideret i forhold til borgernes idéer og evt. indvendinger.

3. fase

Endelig projektbeskrivelse forelægges for borgerne og evt. borgernes deltagelse i gennemførelse af projektet afklares.

Planlægningen og gennemførelsen af et fysisk projekt under temaet demokrati og deltagelse vil typisk være to hovedforløb, som optimalt set gennemføres på selve pladsen.

1.3 Ny organisering af områdefornyelserne

Temaet *Demokrati og deltagelse* giver samtidig anledning til nytænkning omkring selve Københavns Kommunes organisering af områdefornyelserne, hvad angår traditionelt sekretariat, borgerinddragelse, etablering af styregruppe, udarbejdelse af kvarterplan og udvikling og igangsættelse af konkrete projekter.

Forprojekt som optakt til kvarterplan

Teknik- og Miljøforvaltningen vil allerede i 1. kvartal 2011 gennemføre et forprojekt, der skal afdække eksisterende demokratiske fora (formelle som mere ad hoc prægede), netværk og enkeltpersoner i kvarteret, som vil være relevante at få inddraget i en områdefornyelse med fokus på demokrati og deltagelse. Forprojektet skal ligeledes belyse muligheder for andre og nye demokratiske platforme og netværk, der kan anvendes i regi af områdefornyelserne. Målet med forprojektet er, at der tidligt i områdefornyelsens liv etableres smidige og velfungerende netværk blandt dem, der konkret har interesse i at indgå i planlægningen og brugen af de steder i bydelen, som er i spil i områdefornyelsen. Endelig skal forprojektet også fungere som optakt til udarbejdelse af kvarterplan for Centrale Vesterbro. Forprojektet gennemføres i samarbejde med Vesterbro Lokaludvalg og centrale lokale aktører.

Organisering af områdefornyelsen

I forbindelse med områdefornyelserne på Centrale Vesterbro etableres et projektledelsesteam, der som udgangspunkt består af to projektledere og en administrativ medarbejder. Teamet skal først og fremmest bistå borgere, arbejdsgrupper og styregruppe med professionel projektledelse

og facilitering i forhold til:

- *Borgerinddragelse med fokus på målgrupperne udsatte og børn og unge*
- *Konkrete fysiske elementer i områdefornyelserne*
- *Udarbejdelse af informationsstrategi for både borgere og målgrupper*
- *Netværksdannelse og demokratiske platforme*

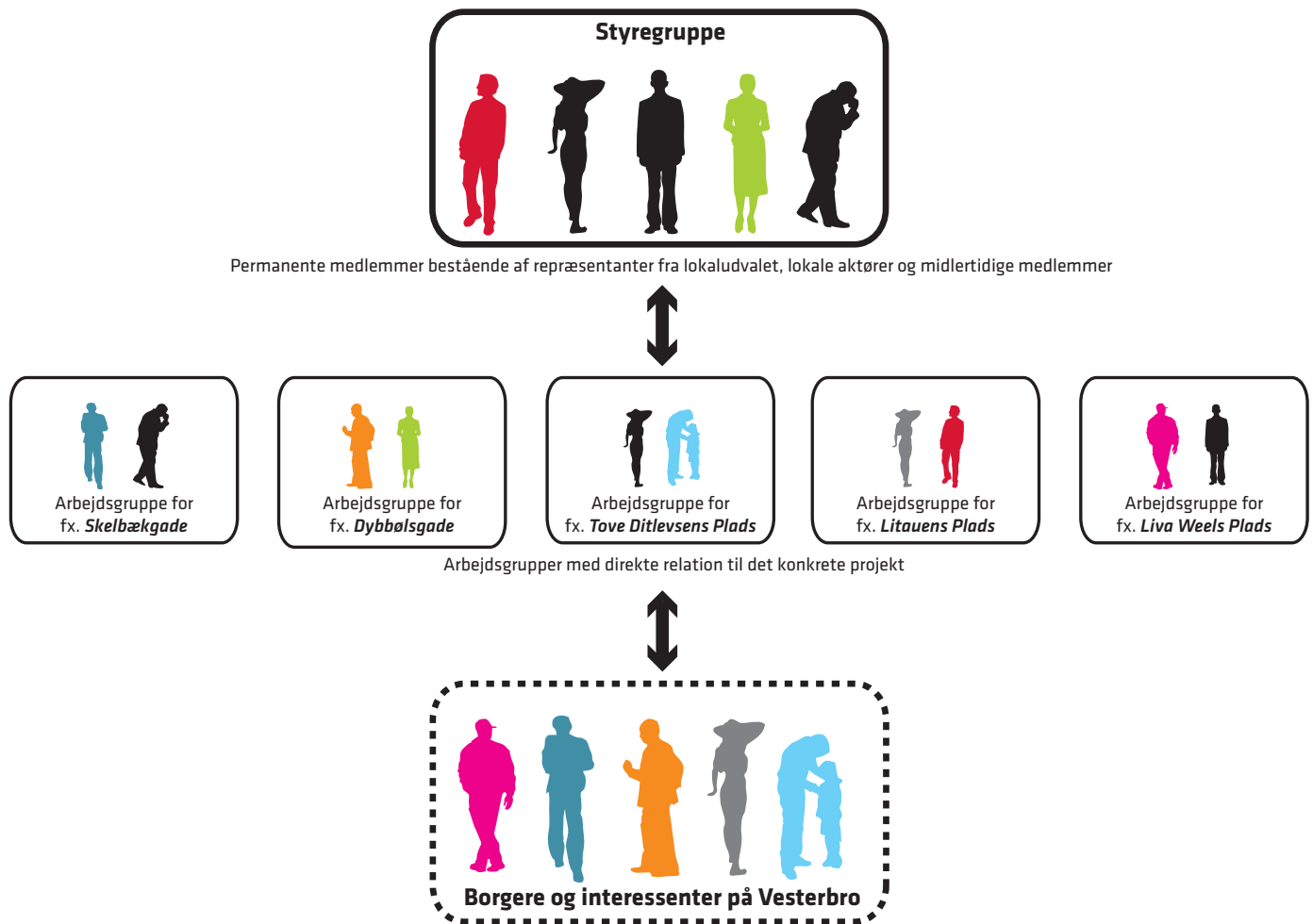
Styregruppen

De kommende områdefornyelser på Centrale Vesterbro vil ikke etablere en ny parallel demokratisk platform ved at starte projektet med at nedsætte en styregruppe valgt på et borgermøde blandt de fremmødte. Der vil i stedet blive udpeget en styregruppe som i sit udgangspunkt består af repræsentanter fra Lokaludvalget og centrale lokale aktører. Disse medlemmer er permanente hele områdefornyelsesprocessen igennem. Yderligere skal styregruppen have en række midlertidige medlemmer, som er i styregruppen i en afgrænset periode i relation til et konkret projekt (f.eks. arbejdsgruppemedlemmer) eller andre centrale aktører i projektets umiddelbare nærområde.

Arbejdsgrupper for de enkelte byrum

I relation til hvert enkelt projekt i områdefornyelserne etableres en arbejdsgruppe bestående af borgere/brugere, der har direkte relation til projektet, lokale nærdemokrater, lokale interessenter og en repræsentant fra sekretariatet. Hvordan den enkelte arbejdsgruppe skal sammensættes og organiseres afhænger naturligvis af det konkrete projekt. Det primære er, at gruppen skal fungere i forhold til den konkrete kontekst og for de(n) aktuelle målgruppe(r). Er der f.eks. tale om at skabe øget funktionalitet i et uderum, der primært benyttes af børn, så skal arbejdsgruppen fungere på en måde, der gør at netop børn har lyst til at del-tage og involvere sig aktivt.

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

 Sorte figurer symboliserer permanente medlemmer i Styregruppen (styregruppemedlemmer kan potentielt også indgå i arbejdsgrupper)

 Farvede figurer symboliserer arbejdsgruppemedlemmer og midlertidige medlemmer i Styregruppen

Organisationsdiagram

2. INDSATSOMRÅDER I OMRÅDEFORNY- ELSERNE PÅ CENTRALE VESTERBRO

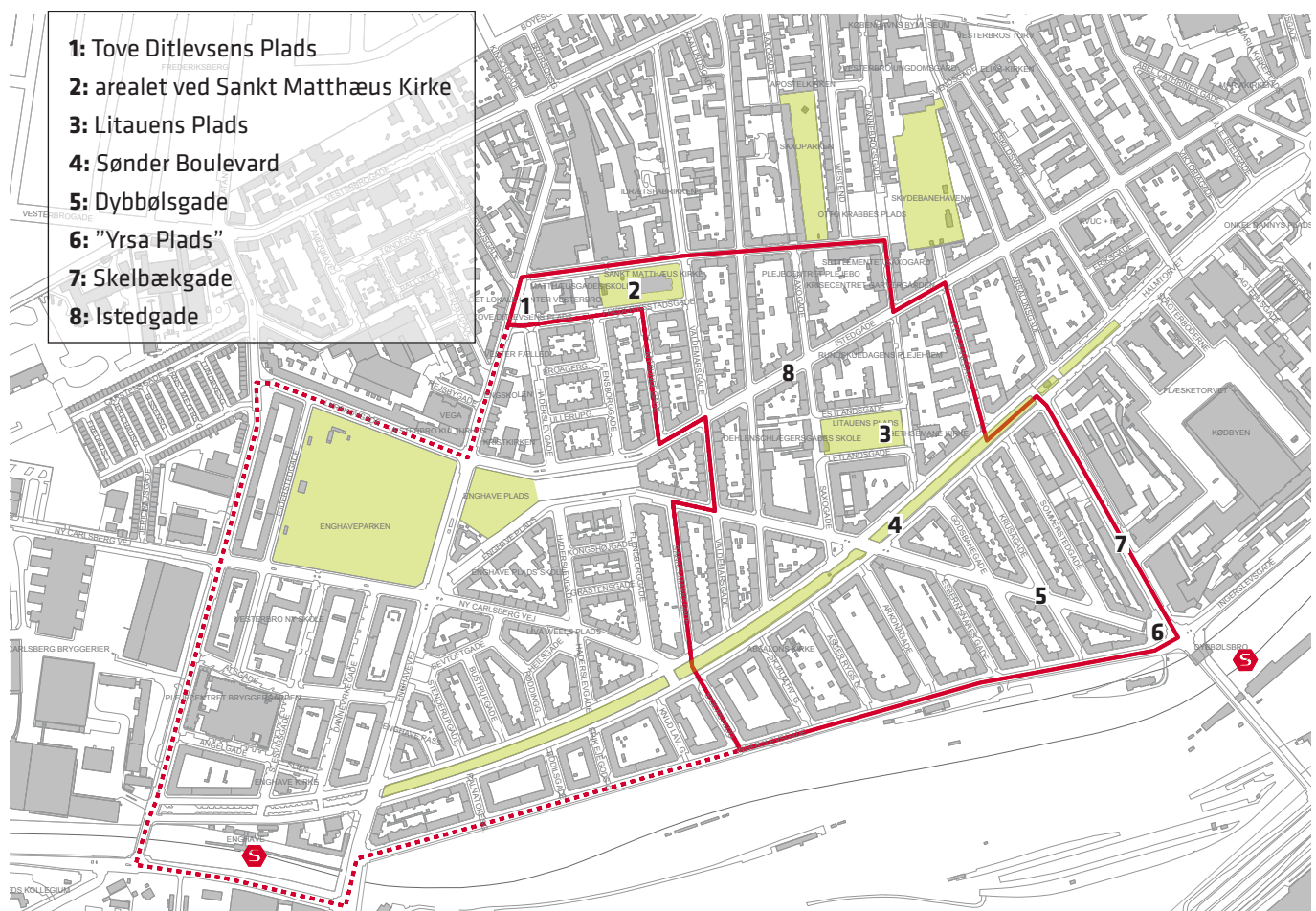
Teknik- og Miljøforvaltningen har i foråret 2010 afviklet to workshops med deltagelse af Tværkommunalt Team og lokale og centrale aktører. Udgangspunktet for de to workshops var sociale og fysiske udfordringer på Centrale Vesterbro.

På baggrund af de to workshops og dialog med Tværkommunalt team, har Teknik- og Miljøforvaltningen udpeget to indsatsområder i områdefornyelserne på Centrale Vesterbro:

- På kryds og tværs af Centrale Vesterbro
- Begrænset plads
- ubegrænset funktionalitet

Begge indsatsområder er helt overvejende af fysisk karakter og fokuserer på at sammenbinde kvarteret fysisk og øge funktionaliteten i de sparsomme byrum.

På Centrale Vesterbro Øst er der umiddelbart otte fysiske udviklingsområder, som områdefornyelsen kan tage fat på; Tove Ditlevsens Plads / Frederiksstadsgade / arealet omkring Sankt Matthæus Kirke, Litauens Plads, Sønder Boulevard, Dybbølgade, "Yrsa Plads", Skelbækgade, Istedgade og hjørner generelt.

Markering af de aktuelle byrum

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

2.1 På kryds og tværs af Vesterbro

Centrale Vesterbro er et område med meget biltrafik koncentreret omkring få store veje, der går på kryds og tværs i kvarteret. Biltrafikken er særlig markant på Istedgade, Vesterfælledvej, Ny Carlsbergvej og Enghavevej, der specielt i myldretiden skærer kvarteret over ved at danne en fysisk barriere af trafik.

På trods af at kvarteret vrimler med børn og bløde trafikanter, synes de hårde trafikanter at have det største spillerum. En undersøgelse viser, at kun 3 % af de handlende på Vesterbro kommer dertil i bil. Cykelstier og sikre skoleveje findes stort set ikke på tværs i kvarteret. Dette er på trods af, at Centrale Vesterbro rummer tre folkeskoler og en privatskole, hvoraf mindst en skal udvide kapaciteten betydeligt de kommende år. Københavns Kommune arbejder i forvejen med sikre skoleveje, og en indsats omkring trafikforhold i områdefornyelsen skal bl.a. lægge sig op ad dette arbejde og andre kommunale trafikstrategier.

Udenfor Centrale Vesterbros afgrænsning ligger forskellige markante områder med ressourcer i form af mennesker og byrum. Heraf kan bl.a. nævnes Carlsbergområdet, der over de næste mange år vil udvikle sig og tiltrække flere mennesker, som yderligere vil øge presset på vejene.

For at sikre de mange vesterbroere, der har cyklen som deres daglige transportform vil områdefornyelserne udarbejde en byrums- og trafikplan, der bl.a. sætter fokus på flere cykelstier på trafikerede veje, bedre forhold for cykelparkering og sikre skoleveje. For at sammenbinde

Centrale Vesterbro med områderne udenfor afgrænsningen skal områdefornyelserne arbejde på at skabe fysiske overgange, samt projekter der vil fremme en udveksling af ressourcer på tværs.

2.2 Begrænset plads

- ubegrænset funktionalitet

Vesterbro er kendetegnet ved at have sparsomme fritidsarealer målt i kvm. Kun to kvm offentligt grønt areal pr. beboer, hvilket sammen med Indre Nørrebro er det laveste i Københavns Kommune. Gennemsnittet i kommunen er 25 kvm med meget store forskelle fra bydel til bydel - f.eks. er der 36 kvm offentligt grønt friareal på Bispebjerg og 15 kvm i Kgs. Enghave⁵.

⁵ Statsundersøgelse af Miljøforholdene i Valby 2005 s. 17-18. (www.miljopunkt-valby.dk/miljopunkt/miljoprofil_statusundersogelse-2005_elektronisk-udgave.pdf)

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Det betyder bl.a., at områdets skoler lider under ret begrænsede eller manglende udefaciliteter til rekreation og idrætsudøvelse. Vesterbro er et af de tættest bebyggede områder i byen, og der er derfor ikke mulighed for at anlægge nye grønne åndehuller. Flere af de eksisterende pladser og åndehuller er nedslidte og uden funktionalitet og ligger derfor uudnyttede hen.

I områdefornyelserne på Centrale Vesterbro kommer der fokus på øget funktionalitet i de eksisterende byrum. Den plads der er til rådighed skal udnyttes så flere forskellige bruger-

grupper kan få glæde af stederne. Der skal bl.a. arbejdes med at udvide og forbedre udearealer omkring områdets skoler. I den forbindelse skal der bl.a. arbejdes med fleksible funktioner, så uderummene også kan være i brug udenfor skolernes åbningstider. Kort sagt skal byrummene kunne mere og appellere til flere. I forbindelse med flere større byggeprojekter over den næste årrække vil Centrale Vesterbro stå overfor nogle fysiske udfordringer i anlægsperioderne. Disse udfordringer skal områdefornyelserne være med til at afhjælpe, bl.a. ved brug af midlertidighed som redskab.

Scenarie - Centrale Vesterbro Øst

Børnene på banen – demokrati og deltagelse på Litauens Plads

Litauens Plads har brug for et løft – både hvad angår udseende og funktionalitet. Områdefornyelsen på Centrale Vesterbro Øst tager fat på den vestlige ende af pladsen og skal have børnene på banen.

Boldarealet skal opgraderes til andet og mere end blot en stor asfalteret og nedslidt plads. Børnene på den nærliggende Oehlenschlägersgade Skole og Saxoly Børnehus skal være med i udformningen af en ny og multifunktionel plads for både boldspil, andre aktiviteter og ophold. Områdefornyelsens projektledelsesteamet afdækker via observationer og interviews med børn, lærere og pædagoger pladsens brug, fordele og ulemper i dag. Over en 3 ugers periode gennemfører projektledelsesteamet i samarbejde med lærere i billedkunst og dansk et forløb, hvor børn i forskellige materialer udformer deres ønsker til pladsen og producerer skilte og plakater, der skal reklamere for den efterfølgende event. Skilte og plakater sættes op i lokalområdet op til den afsluttende event, der skal foregå på Litauens Plads. Projektledelsesteamet opsætter på pladsen et stort telt, hvor de forskellige projekter udstilles og præsenteres af børnene. En dommerkomité bestående af børn, skoleleder, medlemmer fra projektgruppen Litauens Plads og Vesterbro Lokaludvalg udvælger det projekt, der skal arbejdes videre med. Projektet overgives til en landskabsarkitekt, der tegner/modellerer et udkast, som dommerkomiteen skal tage stilling – skulle der være indvendinger rettes projektet yderligere til.

Områdefornyelsen præsenterer i samarbejde med dommerkomiteen det endelige udkast samt projektets tidshorisont for skolens børn ved en morgensamling på skolen.

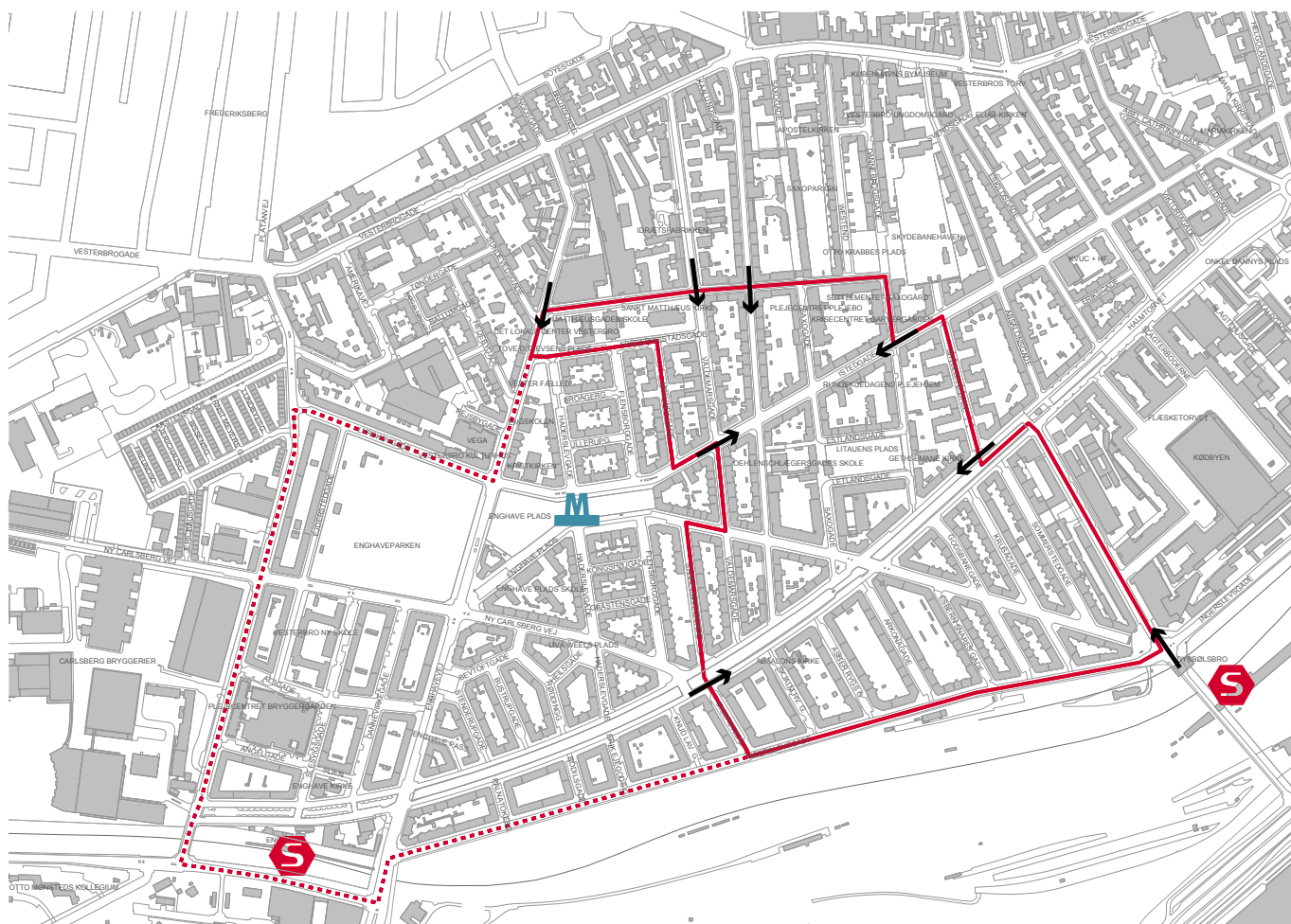

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

3. CENTRALE VESTERBRO ØST - ET MANGFOLDIGT KVARTER

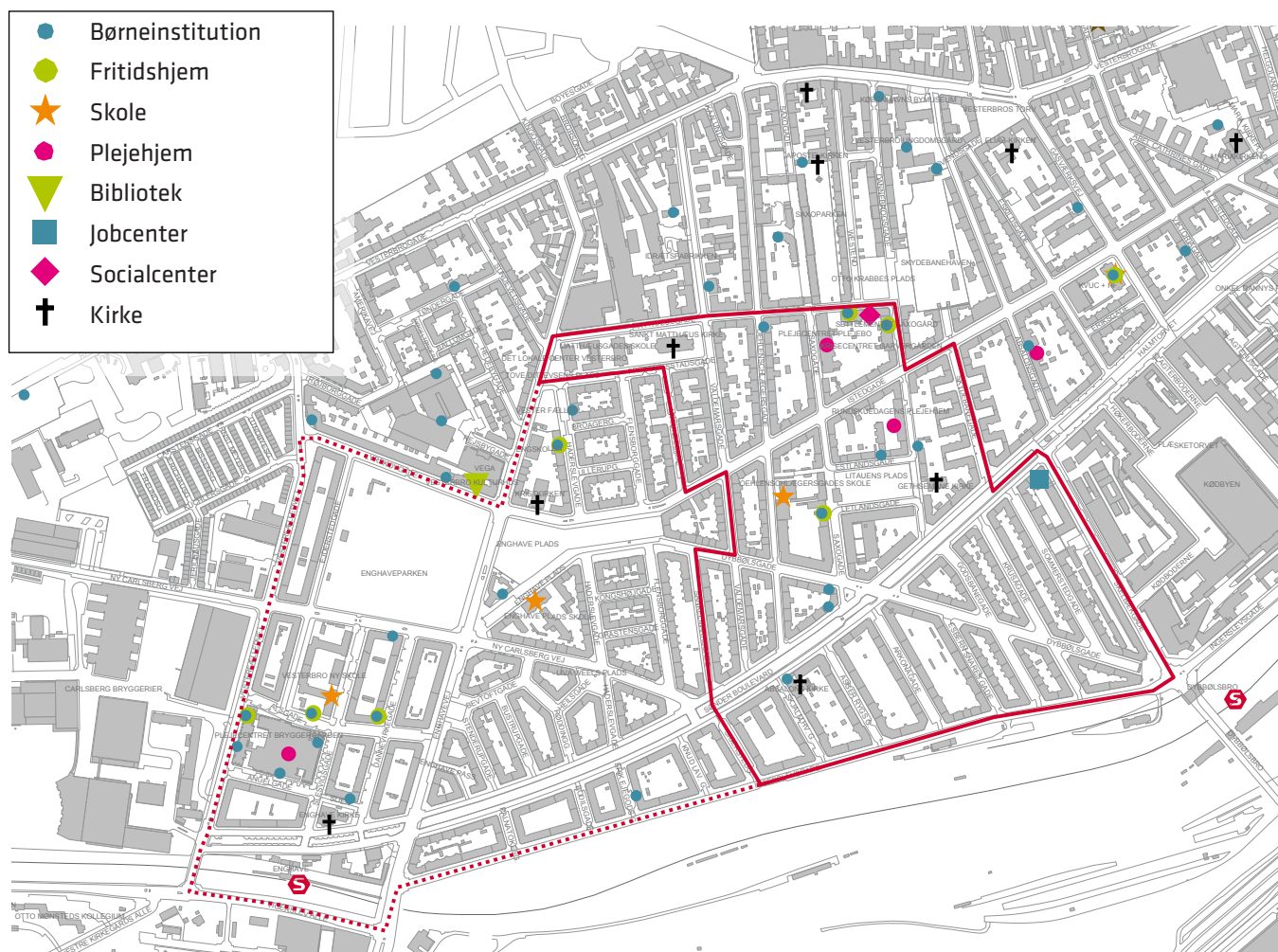
Centrale Vesterbro Øst afgrænses af Mysundegade, Valdemarsgade, Sankelmarksgade og Sigerstedgade mod Vest, Ingerslevsgade og baneterrænet mod syd, Matthæusgade mod nord og Skelbækgade, Skydebanegade og Dannebrogsgade mod øst.

På Centrale Vesterbro bor der i alt 17.787 mennesker og heraf 8.961 personer i Centrale Vesterbro Øst. På hele Vesterbro bor der 36.583 mennesker, og dermed rummer Centrale Vesterbro Øst omtrent hver fjerde beboer i bydelen.

Ankomsten til Centrale Vesterbro Øst sker primært via de større vejforløb dvs. Dybbølsbro og Ingerslevsgade, Sønder Boulevard, Istedgade samt Enghavevej i nord. Dybbølsbro Station og den kommende metrostation på Enghave Plads bliver medvirkende til fremkommeligheden.

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Kulturelle tilbud på Centrale Vesterbro og i det omkringliggende område

Centrale Vesterbro Øst er et tæt bebygget kvarter med mange bymæssige kvaliteter i form af kulturelle tilbud, et stort udbud af caféer og restauranter og et væld af forskellige specialbutikker. De bymæssige kvaliteter tiltrækker ikke kun lokale, men også folk udefra.

Istedgade er det primære handelsstrøg i kvarteret, og her kan man købe alt fra halalslagtet kød til helsekost og designertøj. Men også i sidegaderne omkring Istedgade og på Dybbølsgade er specialbutikker og caféer dukket op. Sønder Boulevard, på strækningen mellem Ny Carlsbergvej og Skelbækgade, har de senere år fået et aktivt

cafémiljø, der især er synligt, når vejret indbyder til at sidde ude. Samlet betraget er Centrale Vesterbro Øst et kvarter med mange kreative kræfter og iværksætterånd. Dette indtryk understøttes også af erhvervsfordelingen i kvarteret, hvor en stor del af firmaerne er registreret som enkelmandsvirksomheder indenfor kreative og liberale erhverv.

Kvarterets grønne åndehuller er få og består først og fremmest af Sønder Boulevard, der for få år tilbage gennemgik en stor renovering netop med henblik på, at give de tætpakkede vesterbroere flere muligheder for ophold og leg i det

Litauens Plads og gadeforløbet ved Gethsemane Kirke

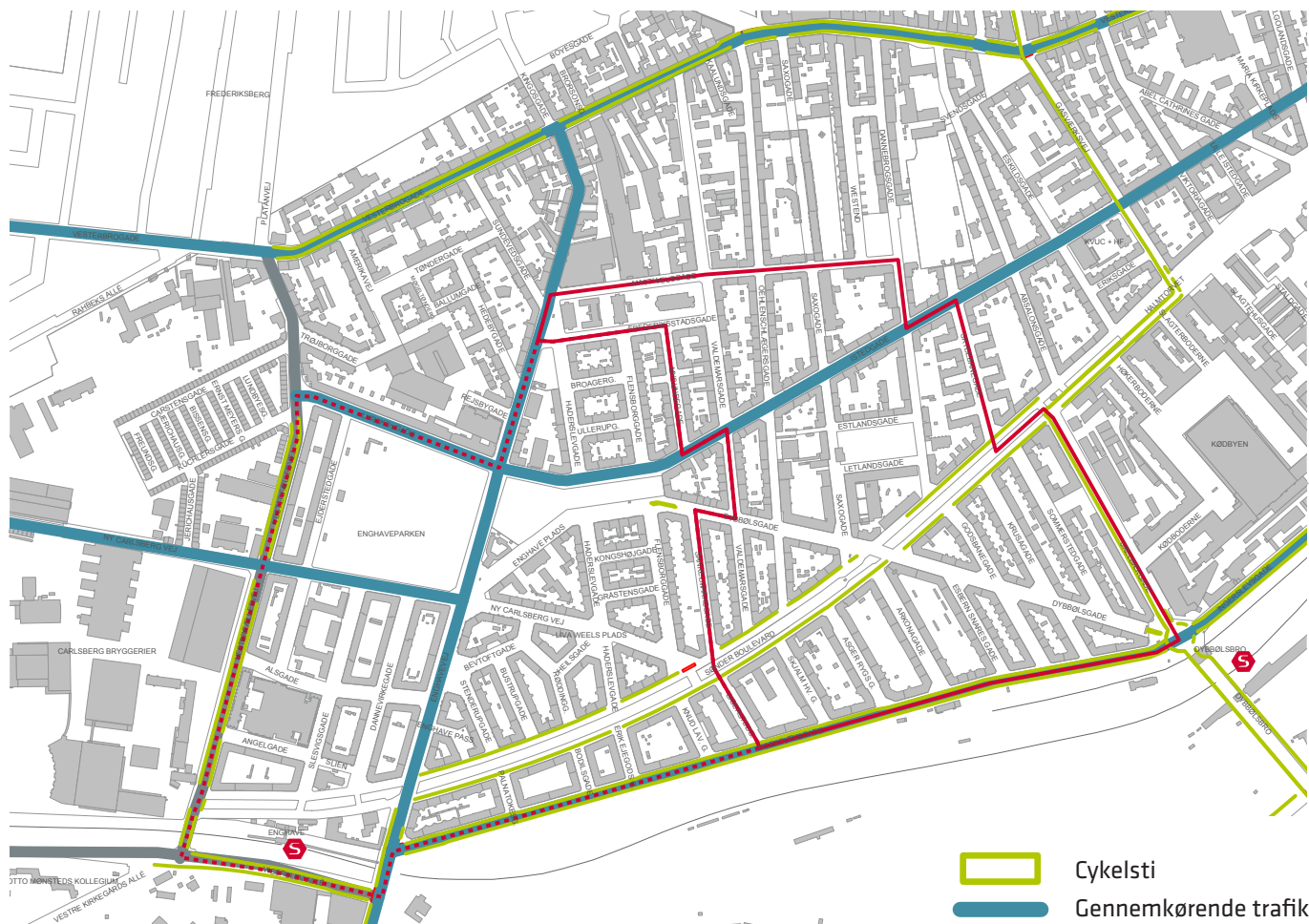
fri. Midt i kvarteret nord for Sønder Boulevard ligger Litauens Plads. Pladsen er delt i to, hvor den vestlige halvdel består af et stort nedslidt boldbur, som benyttes flittigt af den nærliggende Oehlenschlägersgade skole og SFO. Den østlige halvdel af pladsen består af store træer, pergolaer og bænke, der skulle indbyde til ophold. Dette er dog ikke tilfældet da området fremstår nedslidt, skummelt og tillukket, og derfor stort set ikke benyttes. Den østlige del af Litauens Plads blev tidligere brugt til handel med stoffer, hvilket også kan være en af årsagerne til at pladsen ikke anvendes i dag.

3.1 Fysiske udviklingsområder - en læringsproces i demokrati (en demokratisk læreplads)

I de følgende afsnit skitseres de otte fysiske områder med potentiale for udvikling på Centrale Vesterbro Øst. I henhold til processen beskrevet i afsnit 1.3 Ny organisering af områdefornyelserne vil der her blive beskrevet mulige fysiske udviklingsområder som borgerne, områdefornyelsen og andre interessenter i samarbejde kan udvikle og opgradere. De fysiske udviklingsområder tænkes som konkrete platforme, hvor bl.a. brugerne af området kan få indflydelse på udformningen samtidig med, at der bliver mulighed for kompetenceudvikling indenfor demokratiske proces-

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Trafikerede veje og cykelstier i området i og omkring Det Centrale Vesterbro Øst

ser og en lokal forankring, der vil være gavnlig for den videre brug af stederne. Ved at lave gode eksempelprojekter, med demokrati og deltagelse som tema, vil områdefornyelsen opbygge kapacitet hos Vesterbroerne så der også efter områdefornyelsens ophør vil være grobund for videreudvikling af de resterende og nyttilkomne områder med udviklingspotentiale.

Tung trafik og få cykelstier

Centrale Vesterbro Øst er afgrænset og gennemskåret af flere fordelingsveje med betydelig trafikbelastning. Istedgade, som man p.t. planlægger at omdanne til en miljøprioriteret handelsgade, Sønder Boulevard, Skelbækgade og

Ingerslevsgade. De to sidstnævnte betjener væsentlige trafikmængder af tunge såvel som lettere køretøjer til og fra Kødbyen.

Kødbyen er, på trods af dens beliggenhed lige uden for området, vigtig for byområdet, på grund af de mange aktiviteter døgnet rundt og trafikbelastningen.

Cykeltrafikken er en væsentlig del af områdets karakteristika. Ikke desto mindre mangler der sikre cykelfærdsårer på mange veje. Med omdannelsen af Istedgade vil alle de store trafikårer være udstyret med cykelstier eller forøget cykelsikkerhed, men der mangler stadig sikring af

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Ladcykler er meget populære på Vesterbro og ligegyldig hvor på Vesterbro man færdes ses ladcykler i bybilledet - også på fortovet!

cykeltrafikken på tværs af bydelen, langs den meget belastede linie: Gasværksvej – Skelbækgade, ligesom der mangler ordentlig gennemarbejdede forhold for cyklister på udsatte steder, såsom i den sydlige ende af Dybbølsgade.

Byrum med potentialer for opgradering og begrønning

Med et stadig tættere København er der behov for, at byrum, gårdrum, pladser og store og små parker tænkes ind i udviklingen af en grønnere bydel med varierende haver til glæde for beboerne - dette gælder hele Centrale Vesterbro, der er kendetegnet ved meget tæt bebyggelse og meget

I en sidegade til Dybbølsgade eksperimenteres med cykelparkering for ladcykler. Her ses en "cykelskjuler" i form af en lyserød bil, hvor der er plads til fire ladcykler

få grønne friarealer. Centrale Vesterbro Øst har ca. 2,5 kvm offentligt grønt friareal per indbygger. Byrummets eneste større friarealer er Sønder Boulevards midterareal og Litauens plads.

Bydelen er endvidere, med få undtagelser, kendetegnet ved små gårdrum, som ikke tillader hverken beplantning af betydning, opholdsarealer eller frirum til affaldshåndtering. Det er derfor vigtigt for byområdet, at potentielle friarealer friholdes og forbedres med henblik på rekreation og biodiversitet. Grønne akser på tværs af bydelen samt udbygning og forbedring af frimærkepladser vil være et væsentligt element

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Udpeging af byrum på Centrale Vesterbro Øst med potentiale for opgradering

i et sådan arbejde. Litauens Plads indtænkes som et centralt rekreativt område i samarbejde med beboerne i området, der i flere år har haft sådanne intentioner. Litauens Plads er desuden udpeget til en kommende byhave (se afsnit om Litauens Plads).

Byområdet afgrænses i den sydlige ende af godsbaneterrænet, som udgør et meget stort potentiale for bydelen, idet det er den eneste reelle mulighed for "åbning" af byområdet mod friarealer med rekreativ værdi.

I det følgende skitseres udvalgte byrum på Centrale Vesterbro Øst, hvor der er potentiale for opgradering og begrønning. Byrummene er meget forskellige, både hvad angår anvendelse (eller mangel på samme), størrelse, udformning, inventar, funktion og slid. Flere af de udvalgte byrum har børn og unge eller udsatte som brugere, hvorfor det bliver en vigtig opgave for områdefornyelsen dels at afdække den nuværende brug af byrummene, men også målgruppernes specifikke ønsker og behov i forbindelse med opgradering og begrønning.

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

1. Tove Ditlevsens Plads / Frederiksstadsgade / arealet omkring Sankt Matthæus Kirke

Tove Ditlevsens Plads ligger ved den stærkt trafikerede og dermed støjende Enghavevej og anvendes fortrinsvis af folk, der sidder og drikker. Der er store gode træer på pladsen, men de giver samtidig meget skygge til den lille plads og sammen med de indhegnede buske dannes der en mur til det omgivende liv.

Arealet er udpeget som potentiel byhave i ”Tag parken i lommen”-kataloget. Her foreslår Center for Park og Natur at det kan blive et lille lokalt mødested, der skal være farverigt og appellere til børnefamilier. Tove Ditlevsens Skole har via Børne- og Ungdomsforvaltningen udtrykt et ønske om at inddrage Tove Ditlevsens Plads, Frederiksstadsgade samt arealet omkring Sankt Matthæus Kirke til skolens friareal, da børnene ikke har meget plads - specielt nu hvor skolen er udvidet med endnu et spor. De kunne godt tænke sig at omdanne arealet så børn og unge fra skolen kan bruge det, men på en måde så arealet også er offentligt tilgængeligt.

I dag står området omkring Sankt Matthæus Kirken grønt, men ubenyttet hen. Et projekt som det Tove Ditlevsens Skole har ytret ønske om, kunne give et løft til alle de omkringliggende gader og understøtte en grøn strækning fra Tove Ditlevsens Plads via Haderslevgade til Sønder Boulevard.

Tove Ditlevsens Plads med den trafikerede Enghavevej i baggrunden

2. Litauens Plads

Den grønne og østlige del af pladsen er udpeget som potentiel byhave i ”Tag parken i lommen”-kataloget, og Teknik- og Miljøudvalget vedtog i december 2009 at arealet skulle omdannes til byhave, med opstart i foråret 2010 og forventet indvielse i 2012. Processen er i gang, og der startes workshops og borgermøder i efteråret 2010.

Litauens Plads består af tre dele, som alle har potentiale: boldbanen, det grønne areal og pladsen foran Gethsemane Kirke. Boldbanen benyttes rigtig meget (af skolen, Settlementet m.fl.) og bør beholde denne funktion, om end den trænger til istandsættelse. Den grønne del er meget nedslidt, træerne er mørke, og størstedelen af dem er i dårlig stand og/eller syge. Arealet benyttes stort set kun af hundeluffere. I byhaveprojektet ønskes pladsen omdannet, således at det stadig vil være et grønt og frodigt areal, men mere lyst og anvendeligt. Der vil desuden være fokus på at stedets inventar inspirerer til leg og bevægelse for de lidt større børn og unge.

Pladsen foran kirken fungerer mest som gennemkørselsareal, og der er gammel slidt belægning. Gethsemane Kirke er med i en åben idékonkurrence om ny anvendelse af bykirker.⁶ Krydsrum Arkitekter er ved at udarbejde et projekt samtidig med, der søges penge af fonde m.m. Pladsen kunne forbedres og blive det samlende element mellem den grønne del af Litauens Plads og kirken. Samlet set ville eventuelle projekter i både kirke, byhave og på boldbane give et stort løft som hele området vil have gavn af. En vigtig opgave for områdefornyelsen bliver

at sammentænke de forskellige dele af Litauens Plads, således at pladsen både fungerer som et sammenhængende byrum men også at de enkelte elementer fungerer som selvstændige dele af pladsen.

Den grønne ende af Litauens Plads, som skal omdannes til byhave

Eksisterende boldbane på Litauens Plads

⁶ Det Kgl. Danske Kunstakademi - Kunstakademiets Arkitektskole mf. *Nyt liv i bykirken*, 2008

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

3. Sønder Boulevard

Boulevarden fungerer fint i dag, og der er mange, der aktivt bruger de grønne områder. Det giver dog et vist slid, så inventar og beplantning skal være af robust karakter.

Sønder Boulevard gennemløber Centrale Vesterbro og er på den måde en forbindelsesvej mellem Vest og Øst. Boulevarden skal fortsætte sin udvikling hen imod at være det primære aktivitetsstrøg i området. Der er allerede placeret multibaner i midterrabbatten, men området kan udvides med flere aktivitetszoner, så beboerne her får endnu bedre mulighed for at motionere, lege og dyrke det sociale fællesskab.

4. Dybbølsgade

Den sydlige del af Dybbølsgade er, på beboerinitiativ, blevet omlagt til at indeholde flere opholdsarealer samt flere grønne elementer. Lokale borgere passer kummerne med blomster, træer og andet grønt på denne strækning. De grønne tiltag står i dag pænt og vedligeholdt, så borgerne føler tydeligvis et ejerskab.

Den nordlige del fremstår uændret, men grundet den meget brede gadeprofil, er strækningen oplagt som fremtidigt offentligt rekreativt grønt areal og et lignende eksperiment med at få mere grønt ind i et gaderum (som i den sydlige del) kunne med fordel videreføres.

Udover at være en grøn gade bliver Dybbølsgade hver dag brugt af utallige cyklister, der pendler via Dybbølsbro. I den østlige ende af Dybbølsgade er der i den forbindelse et trafikalt problem, da cyklister her skal trække deres cykler over den lille plads for at nå til krydset Ingerslevsgade/Dybbølsbro/Skelbækgade.

Sønder Boulevard med legeplads

Den sydlige ende af Dybbølsgade

5. "Yrsa Plads" ved Dybbølsbro

Hjørnet af Skelbækgade, Dybbølsgade og Ingerslevsgade ved Dybbølsbro er i folkemunde kendt som "Yrsa Plads". Høje karrebebyggelser, trafikerede veje samt rundkørslen omkranser pladsen, og gør denne til omdrejningspunkt i et dynamisk virvar af trafikanter. Cykelforretningen på hjørnet af Skelbækgade trækker sig i åbnings-tiden ud i byrummet, og her ses de karakteristiske ladcykler i flertal. Den modsatte bygning indeholder i stueetagen værtshuset "Café Yrsa" heraf navnet i folkemunde på pladsen. Ankommer man fra Dybbølsbro Station eller vejene her omkring, er "Yrsa Plads" det første møde med Vesterbro. Velkomsten ved Skelbækgade og Dybbølsgade er dog ikke særlig inviterende og interessant.

Forrest på pladsen står en høj skulptur foran to mindre træer. Som afslutning (stopklods) på Dybbølsgade er etableret et beplantningsbælte, som ligeledes skærmer af for en kedelig cykeloverdækning, som vender ud mod Dybbølsgade på modsatte side. I forbindelse med træerne og beplantningen er bænke opstillet, som bliver flittigt brugt, når der er sol på pladsen. Beplantningsbæltet og cykelstativerne er bl.a. opsat for at afslutte pladsen visuelt. Dertil bevirker disse, at de mange cyklister, som kommer fra Vesterbro ad Dybbølsgade og skal videre over Dybbølsbro eller til stationen, ikke krydser pladsen cyklende. Dette respekteres dog overhovedet ikke, og "Yrsa Plads" er i stedet led i et ubehageligt forhindringsløb, hvor gående og cyklister må konkurrere om pladsen.

Hjørnet ved Dybbølsbro kaldes "Yrsa Plads" skyldes værtshuset Café Yrsa, som ligger på pladsen

Ladcykler på "Yrsa Plads"

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

6. Skelbækgade

I dag fremstår den brede gade øde trods en del gennemkørende trafik. Skelbækgade er for trafikken, der kommer syd fra, det første man ser af Vesterbro. Derfor har gaden et stort potentiale i at blive en mere indbydende og værdig port til Vesterbros mangfoldige byliv.

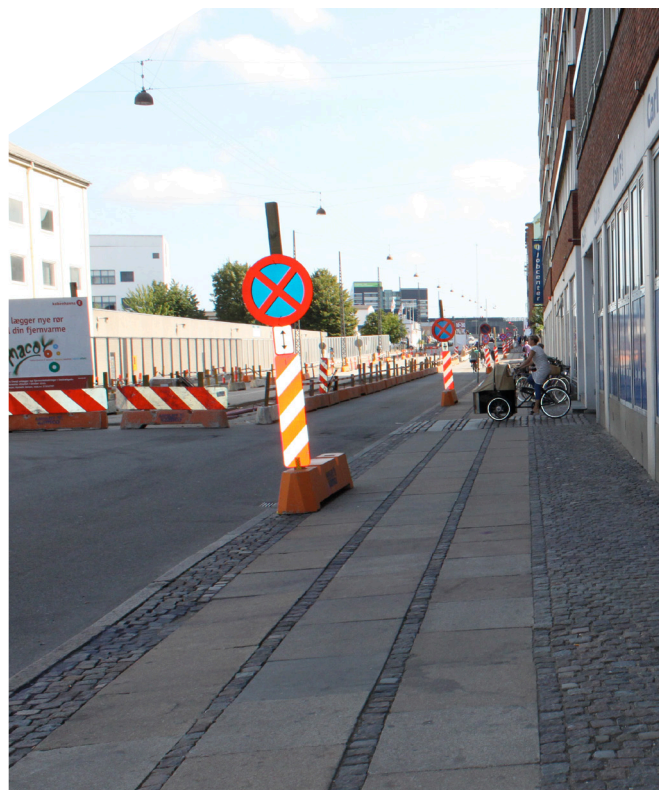
Trods Kødbyens sprudlende liv øst for gaden virker der næsten skummelt om aftenen. Kødbyen ligger udenfor afgrænsningen af områdefornyelsen på Centrale Vesterbro Øst, men ved et valg af Skelbækgade som udviklingsområde kunne der med fordel samarbejdes med de ressourcer området indeholder - i form af kreative mennesker, erhverv og tiltrækningskraft. For at bringe mere liv kunne der derfor arbejdes med en sammenhæng til Kødbyen for bl.a. at gøre det mere attraktivt for erhvervsdrivende at slå sig ned i gaden. Grønne tiltag og anlæggelse af cykelsti vil ligeledes gøre gaden mere indbydende.

7. Istedgade

I samarbejde med Vesterbro Lokaludvalg er Teknik- og Miljøforvaltningen i gang med at forbedre forholdene på Istedgade for både cyklister, fodgængere, skolebørn og busser, så der bliver mere trygt og fremkommeligt.

Der er foreløbig afsat penge til udvikling af dispositionsforslag for hele strækningen fra Reventlowsgade til Enghave Plads og til gennemførelsen af 1. etape fra Reventlowsgade mod Gasværksvej, der forventes at være færdigt i sommeren 2011.

Politisk er der opbakning til at skabe en bredere løsning, hvor gaden indrettes med fokus på bl.a. tryghed for cyklister, sikre krydsningsmuligheder for fodgængere, understøttelse af Istedgade som lokal handelsegade og samarbejde med lokale kræfter.

Skelbækgade som fysisk deler Det Centrale Vesterby Øst og Den Hvide Kødby, der er under byudvikling

Istedgade - områdets velfungerende handelsegade med sine mange tilbud og faverige bybillede

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Stykket af Istedgade, der ligger indenfor Centrale Vesterbro Øst er ikke økonomisk støttet endnu. En ny områdefornyelse i området omkring gaden vil kunne hjælpe til med opbakning af projektet i form af events, fondsansøgning mm.

8. Hjørner generelt

Da der ikke er meget plads eller overskydende arealer på denne del af Vesterbro, foreslås det at man inddrager hjørner, der hvor man kan. F.eks. hjørnerne hvor Ny Carlsberg Vej og Dybbølsgade møder Sønder Boulevard, som i dag blot er udstyret med nogle enkelte træer. Man kunne med fordel forbedre og indrette dem så de kunne bruges til ophold - og på den måde blive små udvidelser af boulevarden som de i forvejen ligger i tilknytning til. En interessant udfordring for områdefornyelsen bliver at udarbejde en samlet strategi for hjørnerne i kvarteret, således at disse er med til at styrke kvarterets udtryk og sammenhængskraft.

Københavns Gårdhaver

Der ligger et stort potentiale i at etablere nære grønne områder i de private gårdrum - Københavns Gårdhaver. Mange af gårdrummene i området er ikke tidssvarende i forhold til de krav, der stilles til de nære private arealer i dag. En del gårde er endnu ikke lagt sammen og fremstår som små uinspirerende og triste baggårde uden liv og grøn beplantning. Der er derfor rig mulighed for at lave grønne oaser med opholdssteder, legepladser og uhøjtidelige møderum, hvor det nære fællesskab opstår og styrkes. Private gårdhaver rummer også store muligheder for at etablere grønne tiltag og f.eks. regnvandsopsamling, der kan tilpasse byen til klimaforandringerne, samt etablering af grønne tage, der forsinker vandets vej til kloakken ved store regnskyl, og samtidig er et flot grønt element i en gårdhave. Herudover hjælper den øgede plantemasse med til at sænke temperaturen.

Det er oplagt at inddrage gårdrummene i arbejdet med at omdanne Vesterbro til en grøn bydel. I en områdefornyelse på Centrale Vesterbro Øst vil det i det hele taget være spændende at arbejde med at gøre bydelen mere grøn på kreative måder, da man jo umiddelbart ikke kan fremskaffe mere plads. Derfor kunne man arbejde med alternative metoder for flere grønne områder, som grønne tage og facader, flere træer i gaderne, på hjørnerne og ikke mindst de private arealer.

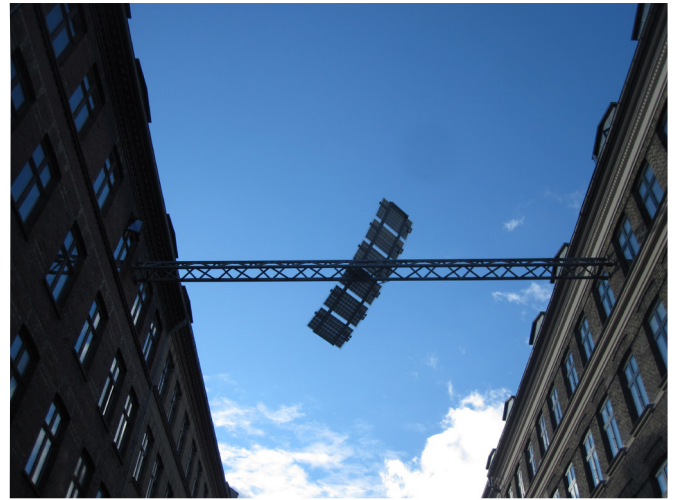
Illustrationskitse til en samlet strategi for hjørnerne på Centrale Vesterbro

Miljø - det eksperimenterende Vesterbro

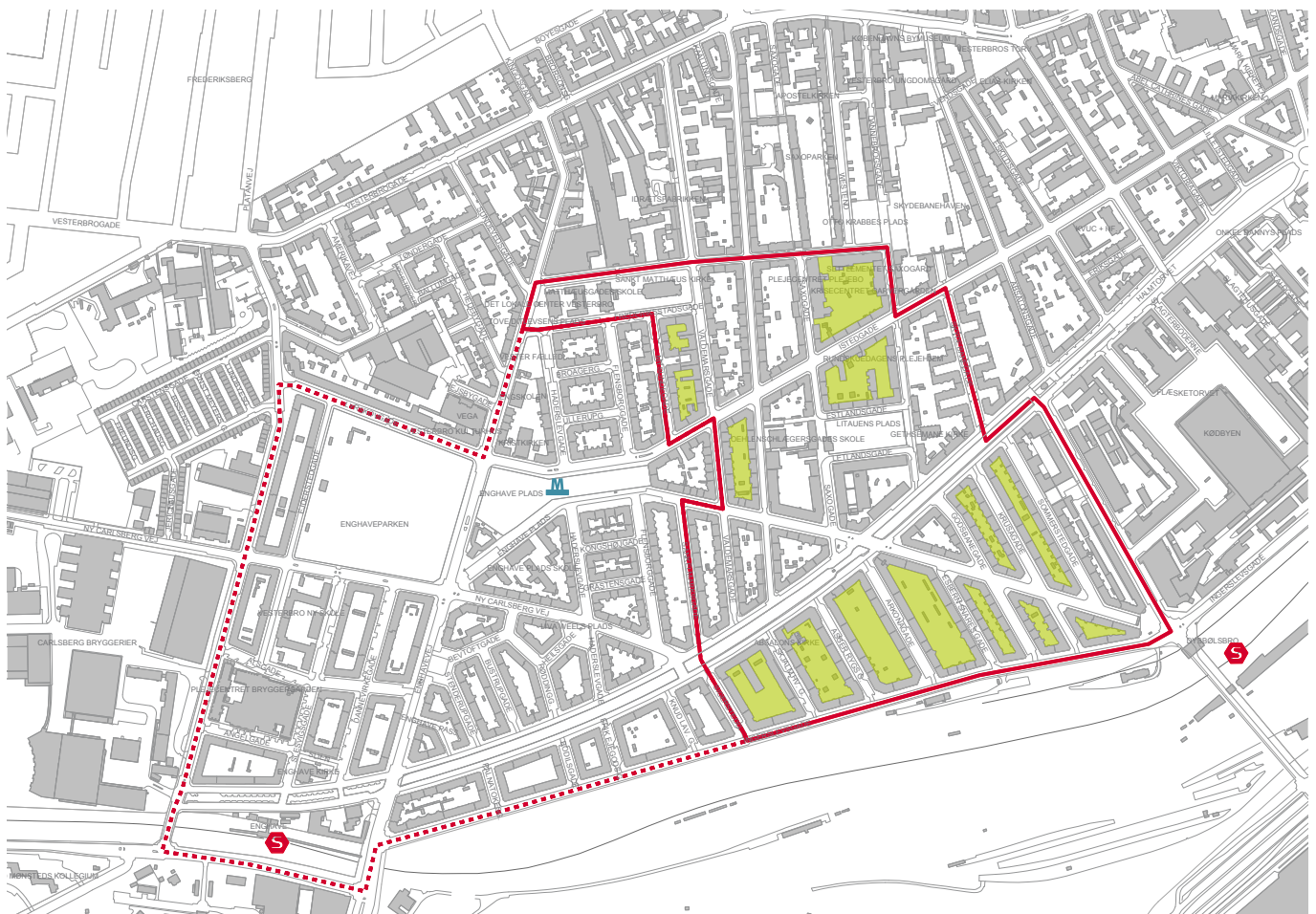
Vesterbro har en god tradition for arbejdet med socioøkonomiske virksomheder, og i arbejdet med grønne akser og forbedring af friarealerne kan potentialer for biavl og honningproduktion tænkes ind med henblik på skabelse af en sådan virksomhed.

Den lille andel af områder med ikke-befæstede arealer betyder forøget pres på det offentlige kloaknet. Udlægning af flere ubefæstede arealer, også i private gårdrum, vil medvirke til at forøge mængden af Lokal Afledt Regnvand (LAR).

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Vesterbros borgere går ofte forrest med eksperimenter i det offentlige byrum - her ses solceller udsprejdt mellem karréerne i Eriksgade, som ligger lige udenfor afgrænsningen af Centrale Vesterbro

De eksisterende grønne gårde på Centrale Vesterbro Øst. De øvrige gårde markerer hvor der kunne være potential for gårdsanering

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Byfornyelse

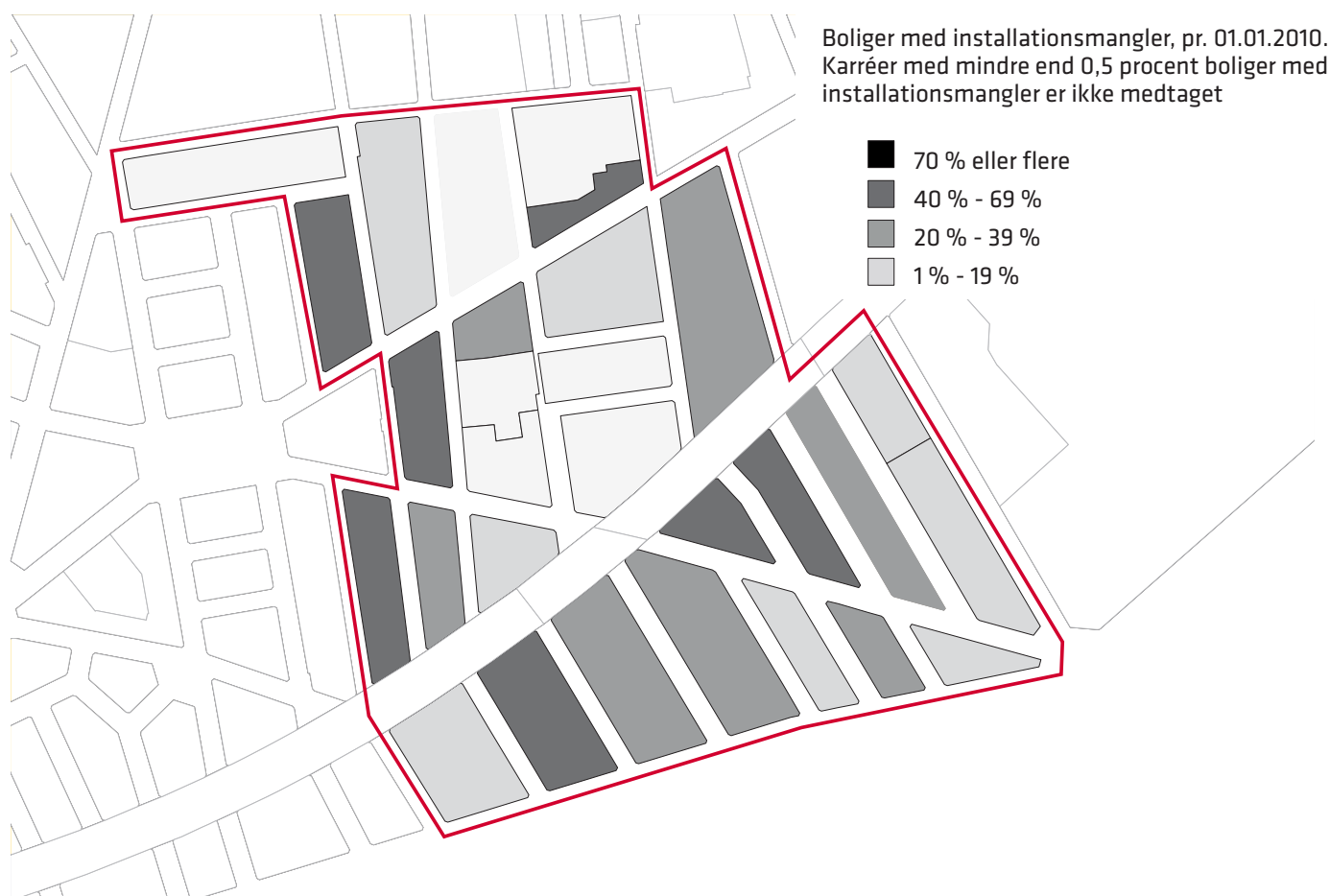
Ifølge byfornyelsesloven kan kommunen yde tilskud til ejer- og andelsboliger samt til udlejningsboliger. Ved toilet udenfor boligen er ejerforholdet uden betydning, og alle kan søge ind på midlerne og få støtte. Ved ombygning af eksisterende toilet og bad er kriteriet, at ejendommen skal ligge indenfor handlingsplanområdet og kun lejeboliger kan komme i betragtning.

For alle bygninger kan der endvidere ydes tilskud til energirigtige tiltag ift. klimaskærmen og ressourcebesparende løsninger - ift. energi- og vandforbrug i boligen.

Det er en del af Københavns Kommunes strategi for bygningsfornyelse, at ejendomme beliggende i kvarterer, der er under områdefornyelse prioriteres i forbindelse med fordelingen af byfornyelsesmidler. Og der er behov for en byfornyelsesindsats i området, der både har et relativt højt antal ejendomme med installationsmangler og et stort potentiale i forhold til energibesparelser.

**20 % af boligerne mangler bad
- svarende til 1030 boliger.**

**107 boliger mangler toilet og bad og
135 boliger har ikke installeret fjernvarme.**

Boliger med installationsmangler på Centrale Vesterbro Øst

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Centrale Vesterbro Øst udgøres af en ældre boligmasse på i alt 5205 boliger. 47 % af boligerne er opført før år 1901 og 43 % er opført i perioden 1901-1930. Området kan fremhæves som et homogent kvarter, med varierende bevaringsværdi - dog med en overvægt af bygninger i kategorien "middel bevaringsværdi". Generelt er bygningerne udvendigt i en rimelig stand, men en række af bygningerne er forsømte, har installationsmangler og trænger til gennemgribende renovering. De udgør et stort potentiale i forhold til energirenovering, der udover positive miljømæssige effekter også vil medføre en række forbedringer i form af højere boligstandard og lavere udgifter til energiforbrug.

Københavns Kommunes byfornyelsesstrategi tager samtidig afsæt i en vision om bæredygtighed i bred forstand. Byfornyelse skal ske med tanke på social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Solidaritet med kommende generationer, ressourceeffektivitet, og en begrænsning af CO₂-udledning spiller derfor ind på fordelingen af byfornyelsesmidlerne.

Københavns Kommune har iværksat en klimaplan med mere end 50 konkrete initiativer i en handlingsplan. Det overordnede mål er at blive CO₂ neutral hovedstad i 2025. Delmålet er en reduktion af CO₂-udledningen på 20 % i 2015, Københavns Kommune vil opnå 10 % af den samlede CO₂ reduktion i 2015 via byggeri og renovering af bygninger.

På Vesterbro har Miljøpunkt Vesterbro-Sydhavn allerede formuleret en lokal klimaplan for bydelen. Den har opbakning fra lokaludvalget, og der er igangsat møder med boligafdelinger i området. Ønsket er en bredt funderet energiindsats, med et helhedsorienteret perspektiv i energirenoveringen generelt. Udover de konkrete byggetekniske løsninger arbejdes der derfor også med boligkvalitet, brugerbehov og ønsker samt adfærd. Potentialet er ifølge rapporten stort. En grundig renovering og energioptimering af den ældre bygningsmasse beskrevet herover vil nedbringe Vesterbros samlede CO₂-reduktion med ca. 20 %. Pga. den omfattende byfornyelse på Indre og Ydre Vesterbro, ved vi at potentialet i Centrale Vesterbro Øst er endnu større.

Fremtidige byfornyelsesmidler vil blive prioriteret til projekter, hvor miljø- og klimamæssige arbejder indgår.

Fordeling af boligernes ejerforhold i Centrale Vesterbro Øst (bilag 2, temakort 2):

Ejer- og andelsboliger	3.645 boliger	70 %
Privat udlejning	1.049 boliger	20 %
Almene boliger	487 boliger	10 %
Offentlig ejede	24 boliger	

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Tidligere kvarterløftprojekter og igangværende områdefornyelsesprojekter har haft stor succes med at gøre en særlig indsats for at informere boligafdelinger og administratorer om mulighederne for at søge byfornyelsesmidler og hjælpe ansøgerne i processen. Dette vil i høj grad være aktuelt i en områdefornyelse på Centrale Vesterbro, da byfornyelsen tidligere har haft fat i dette område uden at nå ud til alle.

Sammenhæng med de omkringliggende områder

Centrale Vesterbro er omgivet af byudviklingsområder fra Carlsberg i Vest, over Bavnehøj i Syd til Kødbyen i Øst. Det er vigtigt, at der skabes gode forbindelser, nedbrydes barrierer og skabes sammenhænge på tværs, så Centrale Vesterbro får del i den byudvikling, der foregår i nærområderne.

I arbejdet med en ny områdefornyelse på Centrale Vesterbro er det vigtigt at være opmærksom på landemærker og markante byrum, der kendetegner området. Vesterbro er ikke blot kendt for sin varierede sammensætning af beboere, men har også mange fysiske kendetegn, der ligger både inden og uden for områdets grænser, hvilket ligger fint i tråd med samarbejdet på tværs af bydelene. Områdefornyelsen vil arbejde for at underbygge disse landemærker og markante byrum, så Vesterbro vil bibeholde sin stærke identitet.

Gethsemane Kirkes tårn fungerer som lokalt pejlemærke på Vesterbro Øst

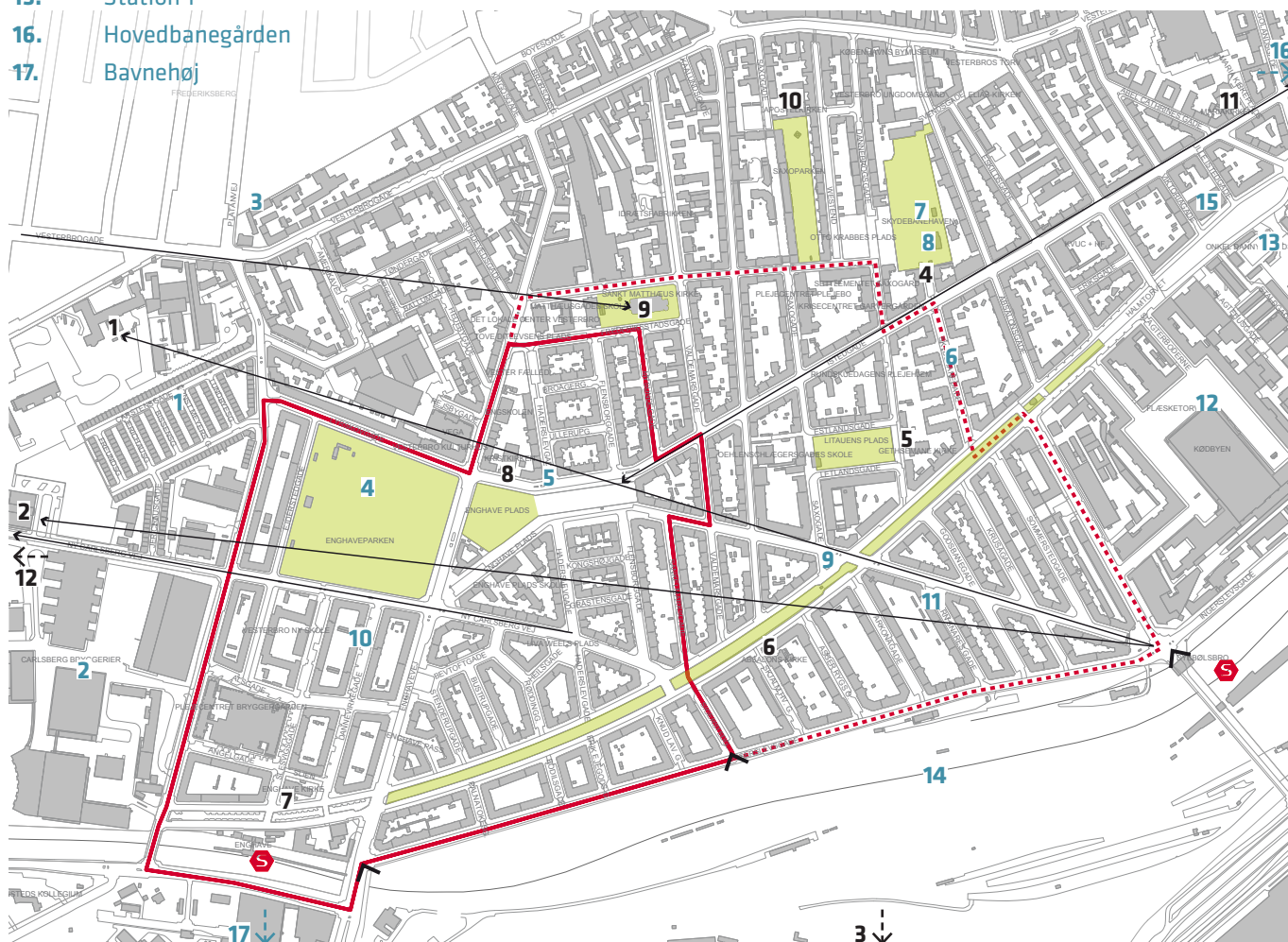
CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Markante byrum og bygninger

- 1: Humleby
- 2: Carlsberg
- 3: Kvarteret omkring "Sorte hest"
- 4: Enghaveparken
- 5: Enghave Plads
- 6: Skydebanegade
- 7: Skydebanehaven
- 8: Skydebaneporten
- 9: Sønder Boulevard
- 10: karakteristisk karrébebyggelse
- 11: karakteristisk karrébebyggelse
- 12: Den Hvide Købby
- 13: Den Brune Købby
- 14: Banetracé
- 15: Station 1
- 16: Hovedbanegården
- 17: Bavnehøj

Fikspunkter og varetegn

- 1: KB silo på Carlsberg
- 2: Højhus på Carlsberg
- 3: H. C. Ørsted Værket
- 4: Skydebanemuren
- 5: Gethsemane Kirke
- 6: Absalons Kirke
- 7: Enghave Kirke
- 8: Kristkirken
- 9: Skt. Matthæus Kirke
- 10: Apostelkirken
- 11: Maria Kirken
- 12: Elefantporten

Markante byrum og bygninger samt fikspunkter og varetegn i området omkring Centrale Vesterbro Øst

4. FAKTA OM CENTRALE VESTERBRO ØST

Sammenlignet med Københavns Kommune skiller Centrale Vesterbro Øst sig ud fra gennemsnittet ved at have en markant større andel boliger med installationsmangler, en mindre andel beboere med oprindelse i ikke-vestlige lande, en mindre andel beboere udenfor arbejdsstyrken og en lidt mindre andel små boliger under 60 kvm (se bilag 1).

Flere børn på Centrale Vesterbro

Centrale Vesterbro har gennemgået en betydelig ændring i befolkningens alderssammensætning over de sidste 10 år. Overordnet går udviklingen i retning af flere børn og unge og flere i gruppen mellem 30 og 59 år. Fraflytningsprocenten i kvarteret er lav, og ændringen i befolkningssammensætningens alder er bl.a. et udtryk for, at man bliver boende på Vesterbro - også når man har fået børn (se figur på s. 35).

Den stigende andel børn og unge på Centrale Vesterbro, betyder at presset på kvarterets institutioner og skoler stiger. På trods af at søgningen til privatskoler stiger, ser det ud til, at forældrene på Centrale Vesterbro ønsker, at deres børn skal gå i den lokale folkeskole.

Kvarterets folkeskole, Oehlenschlägersgade skole er en del af projekt Socialrådgivere på Skolerne, sammen med 29 andre Københavnske folkeskoler. Socialrådgiverne skal i samarbejde med Socialforvaltningen understøtte skolens arbejde med elever i faldende trivsel og udsatte børn og unge.

Beskæftigelsesmæssige udfordringer

Beskæftigelsessituationen på Centrale Vesterbro Øst afviger positivt fra det generelle billede i kommunen ved, at en større andel er i beskæftigelse. Lokale kommunale aktører oplever, at en af de væsentligste udfordringer i forhold til beskæftigelsessituationen er målgruppen af unge mellem 18-29 årige, der har svært ved at få fodfæste i enten uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet. Der er tale om en meget sammensat gruppe af både ressourcetsvage og mere ressourcestærke unge, der på grund af personlige problemer har udfordringer i forhold til at fastholde eller færdiggøre en uddannelse eller et beskæftigelsesforløb. En anden central målgruppe er kvinder mellem 18 og 49 år, der på grund af både somatiske og psykiske problemer er udenfor arbejdsmarkedet - herunder en forholdsvis stor andel af både kort- og langtidssygemeldte.

Social ulighed i sundhed

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen vurderer, at sundhedstilstanden overordnet betragtet er identisk med den gennemsnitlige sundhedstilstand for resten af København. Dog er sundhedstilstanden i mindre afgrænsede områder noget ringere end det københavnske gennemsnit. Dette gælder bl.a. omkring den sydlige del af Saxogade og i områder mellem Ingerslevsgade og Dybbølsgade. Den ringere sundhedstilstand slår igennem i de samme områder, hvor andelen af fattige er høj og kan dermed relateres til social ulighed i sundhed.

Udsatte grupper er synlige i gadebilledet

Udsatte grupper og skæve eksistenser er synlige på det Centrale Vesterbro og færdes side om side i byrummet med de øvrige vesterbroere. På Centrale Vesterbro Øst er en af de mest iøjnefaldende sociale problemstillinger gadeprostitution. Særligt i området ved Skelbækgade og op til Halmtorvet er prostitutionen en del af gadebil-

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

ledet og omfatter danske såvel som udenlandske kvinder. Men også stofmisbrugere færdes i den østlige ende af Centrale Vesterbro Øst, hvilket bl.a. hænger sammen med nærheden til Hovedbanegården, Mændenes Hjem på Istedgade og Café Dugnad i Den Brune Kødby.

Tal fra 2008 viser, at der i Centrale Vesterbro Øst er to områder, hvor en del af beboerne kan betegnes som fattige. Det gælder bl.a. området mellem Sønder Boulevard og Matthæusgade samt i den østligste del syd for Sønder Boulevard, hvor 19 % af beboerne er fattige⁷.

Prostitution er et udbredt problem i bydelen, og ikke kun i forhold til gadeprostitutionen i den østlige ende af kvarteret. En undersøgelse af omfanget af massageklinikker i Københavns Kommune viser, at 20 % af disse er lokaliseret på Vesterbro og hovedsagligt bemandedes af udenlandske kvinder - først og fremmest kvinder fra Thailand⁸. Bevæger man sig rundt i kvarteret, vil man opdage, at der flere steder i sidegaderne er butiks- og kælderlokaler, der bruges som massageklinikker.

Der er stadig socialt udsatte mange steder i gadebilledet på Centrale Vesterbro

	0 - 17 år	18 - 29 år	30 - 59 år	60 + år
2000:	13 %	37 %	39 %	10 %
2010:	16 %	26 %	48 %	10 %

Udviklingen i alderssammensætning på Centrale Vesterbro fra 2000-2010

⁷ Jf. definitionen af fattige i *Fattigdom i Københavns Kommune 2010 - En status s. 8 og 21*

⁸ *Redegørelse om prostitution i København, Københavns Kommune, Socialforvaltningen 2008*

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Trygge vesterbroere

Københavns Kommune udarbejder hvert år et indeks for trygheden i de forskellige bydele og distrikter. Ifølge Tryghedsindekset⁹ er trygheden blandt beboerne i det Centrale Vesterbro Øst (distrikt 26) generelt lidt højere end gennemsnittet for byen, og trygheden er steget lidt fra 2009 til 2010. Nabolagsproblematikker, der vedrører narkotika, er det eneste område, hvor beboerne oplever, at der er et behov for en intensiveret indsats. Det Centrale Vesterbro Øst grænser imidlertid op til distrikt 27, hvor der er markant flere anmeldelser af kriminalitet relateret til narkotika, vold og trusler, tyveri, hærværk og chikane.

Sommerdag på Sønder Boulevard ved Halmtorvet, barnevogne side om side med prostitutionsmiljøet

⁹ Tryghedsindeks København 2010, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

5. RAMMER FOR OMRÅDEFORNYELSEN PÅ CENTRALE VESTERBRO

5.1 Kommunal organisering

Det er Københavns Kommunes mål at realisere en helhedsorienteret områdefornyelse med inddragelse af de øvrige forvaltninger i relevante faser. Områdefornyelsen hører under Teknik- og Miljøudvalget, og det er Teknik- og Miljøforvaltningens opgave at koordinere den helhedsorienterede og tværgående indsats, samt at fungere som det administrative bindeled mellem forvaltninger, lokalområde og øvrige aktører.

Nyt organisatorisk set-up

For at sikre et bredt kommunalt engagement på tværs af de syv forvaltninger i Københavns Kommune, er der etableret et nyt organisatorisk setup i relation til bl.a. de områdebaserede indsatser og herunder naturligtvis områdefornyelserne.

Det nye i organiseringen er Borgmesterforum, hvor alle de syv københavnske borgmestre er repræsenteret. I relation til de områdebaserede indsatser er Borgmesterforum et rådgivende organ, som først og fremmest skal sikre helheds-syn, tværkommunal deltagelse og samarbejde. Fremadrettet vil kvarterplaner, såvel som kommende ansøgninger om områdefornyelser, blive præsenteret for Borgmesterforum, inden de sendes til politisk behandling i Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen.

Herudover kobles de øvrige forvaltninger direkte på samarbejdet med lokalområdet. Lokale repræsentanter fra forvaltningerne deltager sammen med repræsentanter fra kvarteret i arbejdsgrupper omkring konkrete projekter i kvarteret, hvilket sikrer konsensus mellem borgere, områdefornyelsen og lokale kommunale aktører. På lokalt niveau kan organiseringen først endeligt fastlægges efter gennemførelsen af det forprojekt, der skal afdække eksisterende demokratiske fora og lokale netværk i første kvartal 2011. Det forventes, at der nedsættes en styregruppe bestående af en gruppe faste medlemmer samt skiftende medlemmer, der deltager i styregruppen som en konsekvens af deres engagement i konkrete projekter og arbejdsgrupper under områdefornyelsen. Styregruppen får til opgave at gennemføre områdefornyelsen indenfor rammerne udstukket af Borgerrepræsentationen.

5.2 Forankring

Målet med områdefornyelsen er at igangsætte en bæredygtig fornyelsesproces, som kan fortsætte efter områdefornyelsesindsatsens ophør. Samtidig er det vigtigt, at de kræfter, der er bragt i spil gennem lokale netværk og private investeringer får mulighed for at fortsætte. Derfor skal forankring af indsatserne under områdefornyelserne allerede fra starten overvejes og medtænkes i planlægningen.

I områdefornyelsens sidste fase skal der udarbejdes en forankringsplan, som indeholder en konkret stillingtagen til organisatorisk og driftmæssig forankring af de enkelte projekter. Her skal det også fremgå, hvilke projekter der skal afsluttes, hvilke projekter der skal videreføres driftmæssigt i kommunalt regi, og hvilke der skal videreføres af lokale foreninger, netværk og lignende.

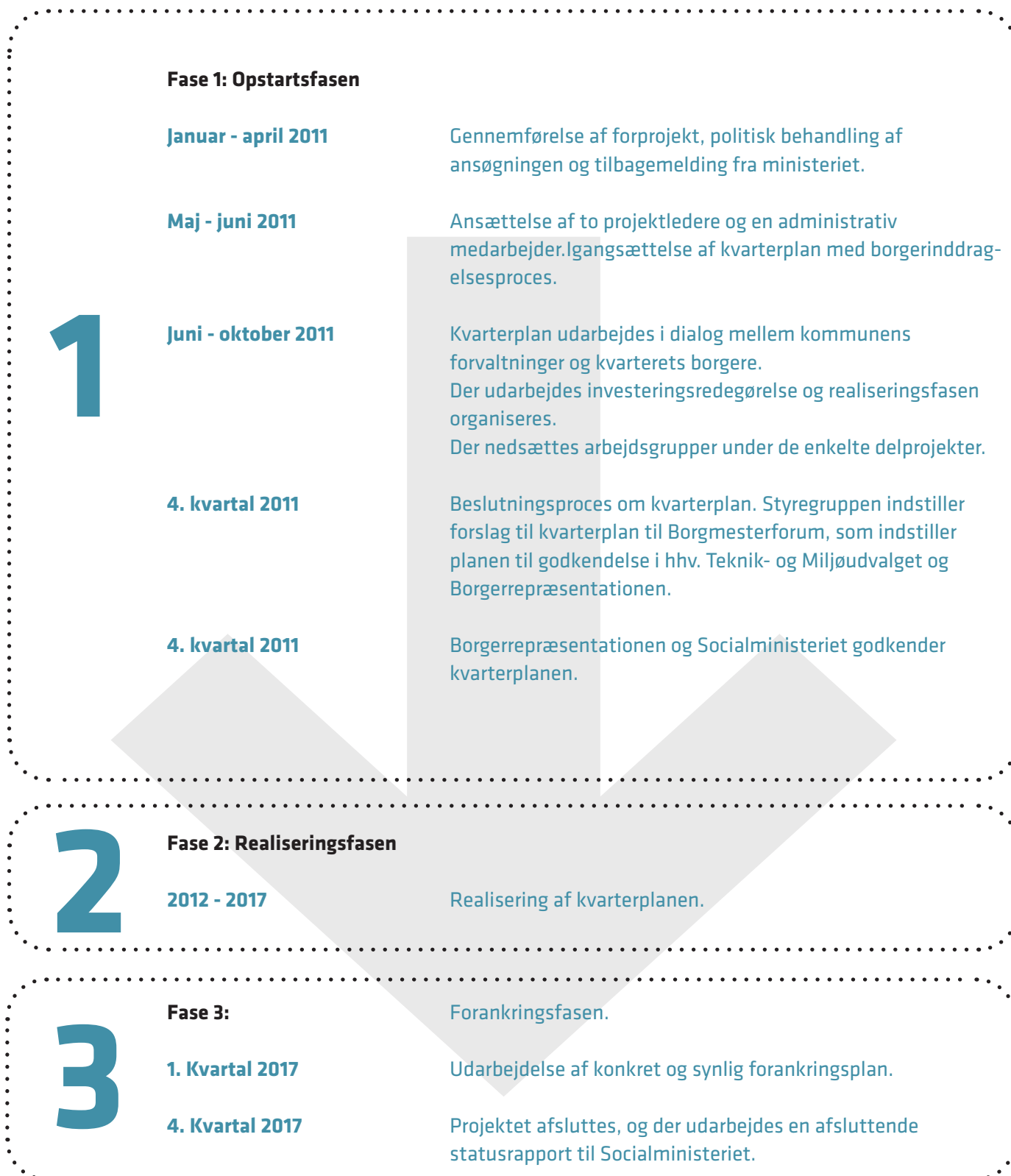
5.3 Evaluering

Københavns Kommune finder det vigtigt, at områdefornyelsesindsatserne løbende evalueres. Kommunen ønsker med evalueringsarbejdet at indsamle erfaringer om best practice til brug for det enkelte projekt og for områdefornyelserne generelt. Der er derfor udarbejdet et årshjul for evaluering af områdefornyelserne, som dels består af en årlig indsamling af kvalitative såvel som mere kvantitative data, bearbejdning og analyse af det indsamlede materiale, debat og erfaringsudveksling områdefornyelserne i mellem og efterfølgende justeringer af delprojekter og det samlede projekt. Det er Teknik- og Miljøforvaltningen, der har ansvaret for gennemførelsen af evalueringen i tæt samarbejde med projektlederne for områdefornyelsen på Centrale Vesterbro. Herudover udarbejdes statusrapporter til Socialministeriet to år inde i projektperioden samt ved projektets afslutning i 2017. Endelig indgår

områdefornyelserne i Teknik- og Miljøforvaltningens helhedsorienterede driftsstrategi, hvilket bl.a. betyder, at der to gange årligt gennem hele projektperioden måles på fremdriften i kvarterplanen og i den eksterne finansiering, der genereres i relation til områdefornyelserne.

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

5.4 Foreløbig tidsplan for Centrale Vesterbro Øst og Vest

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

5.5 Økonomi for Centrale Vesterbro Øst

København Kommune ansøger om 10 mio. kr. af den statslige udgiftsramme til områdefornyelsen på Centrale Vesterbro Øst.

Af nedenstående skema fremgår det, hvordan midlerne til indsatsen i området tænkes fordelt. Heri er indregnet 20 mio. kr. af kommunens midler og 10 mio. kr. fra den statslige udgiftsramme. Det samlede budget for områdefornyelsen er således 30 mio. kr.

Københavns Kommune anser det for vigtigt at mobilisere private investeringer i kvarteret, og at inddrage private ressourcer i områdefornyelsen. Dette vil bl.a. ske ved, at:

- søge at igangsætte offentlige-private partnerskaber (OPP)
- indgå tæt samarbejde med helhedsplanen Dialog Vesterbro
- samarbejde med private fonde, organisationer, foreninger o.l. Kommunen har gode erfaringer med at organisere samarbejder i partnerskaber mellem kommunen og private aktører.
- at forudsætte privat medfinansiering som betingelse for at opnå støtte til projekter på private fællesveje, privat grund, o.l.
- at forhandle med ejerne af private udlejnings-ejendomme om finansiering af vedligeholdelsesarbejder ved bygningsfornyelse
- at forhandle med de berørte ejendomme om medfinansiering af fælles friarealer

Projekter og aktiviteter	16.000.000 kr.
Små synlige projekter	5.000.000 kr.
Information og møder	1.000.000 kr.
Projektteam, diverse borgerinddragelsesaktiviteter, fundraising, organisering af samarbejde mm.	7.200.000 kr.
Udvikling af strategi for udsatte i kvarteret	300.000 kr.
Lokaler	500.000 kr.
I alt	30.000.000 kr.

Fordeling af midler til indsatsen i den ordinære områdefornyelse på centrale Vesterbro Øst

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

BILAG 1: STATISTISK OVERSIGT - CENTRALE VESTERBRO ØST

Tabel 1 Centrale Vesterbro - aldersfordeling pr. 1.1.2009

	Centrale Vesterbro Øst	Centrale Vesterbro Vest	København
Beboere i alt	8.961	8.826	518.574
0-17 årige	15,2%	16,3%	17,3%
18-29 årige	26,8%	24,1%	24,4%
30-59 årige	49,1%	48,5%	43,0%
60+	8,9%	11,1%	15,3%

Obs: Centrale Vesterbro har en højere andel 0-5 årige end gennemsnittet for København

Tabel 2 Centrale Vesterbro - sociodemografiske forhold pr. 1.1.2008

	Centrale Vesterbro Øst	Centrale Vesterbro Vest	København
Folkeskolen som højeste udd.	19,3%	26,7%	22,9%
Gymnasial udd.	9,2%	8,3%	8,4%
Erhvervsfaglig udd.	14,2%	15,8%	18,8%
Videregående udd.	33,2%	28,8%	29,3%
Under udd.	24,1%	20,4%	20,6%
Med oprindelse i 3. lande	10,2%	17,2%	14,5%
Udenfor arb. styrken	20,8%	24,0%	23,9%

Tabel 3 Centrale Vesterbro - boliger pr. 1.1.2010

	Centrale Vesterbro Øst	Centrale Vesterbro Vest	København
Boliger i alt	5.205	4.909	296.115
Almene boliger	9,4%	8,7%	20,2%
Ejeboliger	10,3%	5,0%	20,4%
Andelsboliger	59,6%	72,4%	32,5%
Privat udlejning	20,2%	13,8%	25,1%
Off. ejede boliger	0,5%	0%	1,9%

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Tabel 4 Centrale Vesterbro - boligstørrelser pr. 1.1.2010

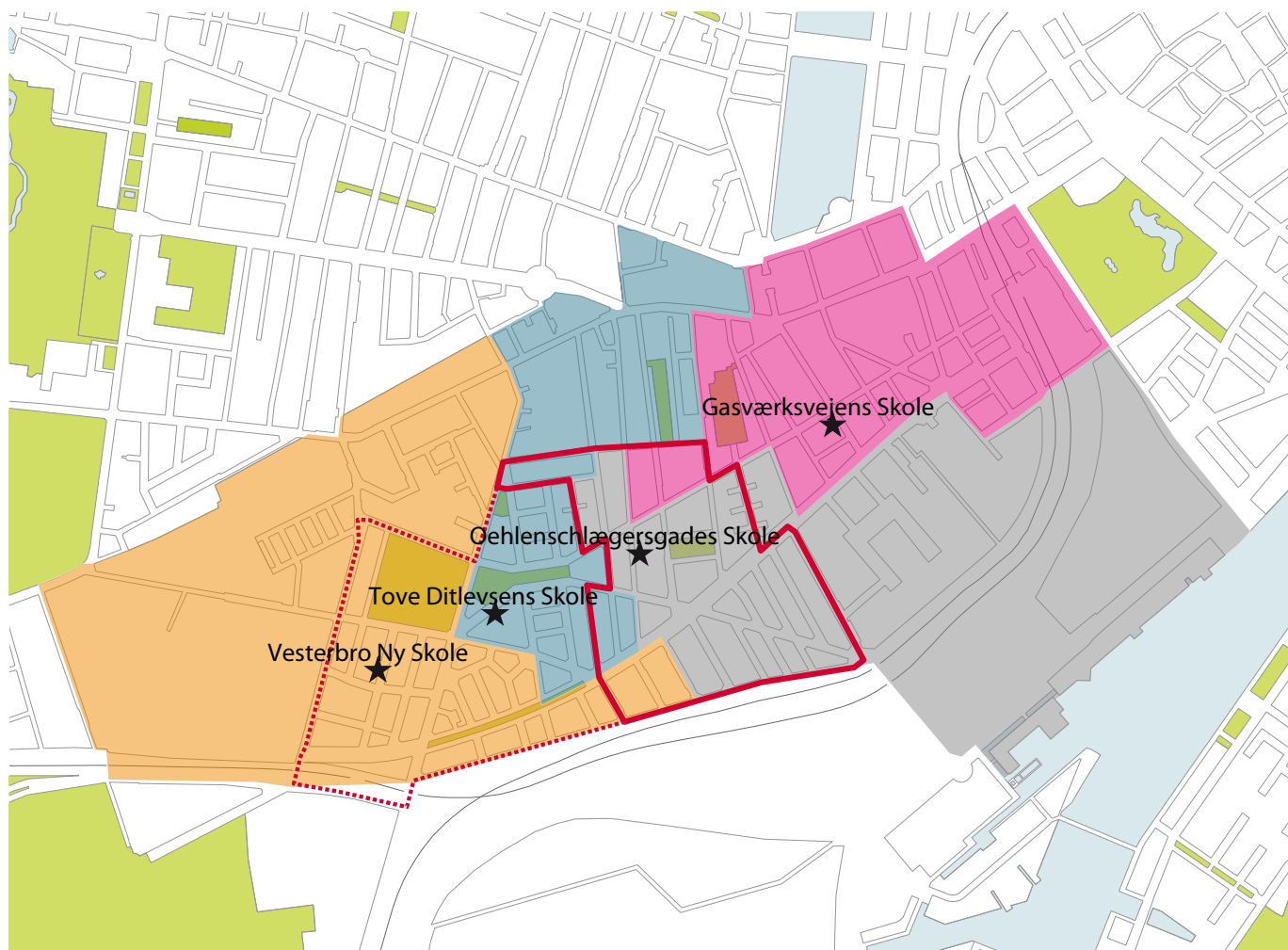
	Centrale Vesterbro Øst	Centrale Vesterbro Vest	København
Boliger under 60 m2	28,6%	26,4%	31,1%
Boliger fra 60-79 m2	36,9%	34,3%	29,1%
Boliger fra 80-99 m2	20,6%	20,8%	19,7%
Boliger fra 100-119 m2	8,0%	11,2%	9,3%
Boliger over 120 m2	5,9%	7,3%	10,8%

Tabel 5 Centrale Vesterbro - arbejdspladser pr. 1.1.2008

	Centrale Vesterbro Øst	Centrale Vesterbro Vest	København
Arbejdspladser i alt	1.634	1.294	345.771
Fremstilling	8,6%	2,2%	5,5%
Bygge- og anlæg	4,9%	6,2%	2,1%
Handel, hotel og restauration	15,1%	15,8%	16,1%
Transport og kommunikation	1,8%	2,9%	7,6%
Finansiering og forretningsservice	22,1%	19,5%	27,1%
Offentlig administration	6,6%	0%	10,6%
Undervisning	8,2%	13,3%	6,5%
Social og sundhed	24,1%	26,4%	13,7%
Renovation, foreninger og forlystelser	7,0%	12,0%	10,1%
Uoplyst	1,6%	1,7%	0,7%

BILAG 2: TEMAKORT

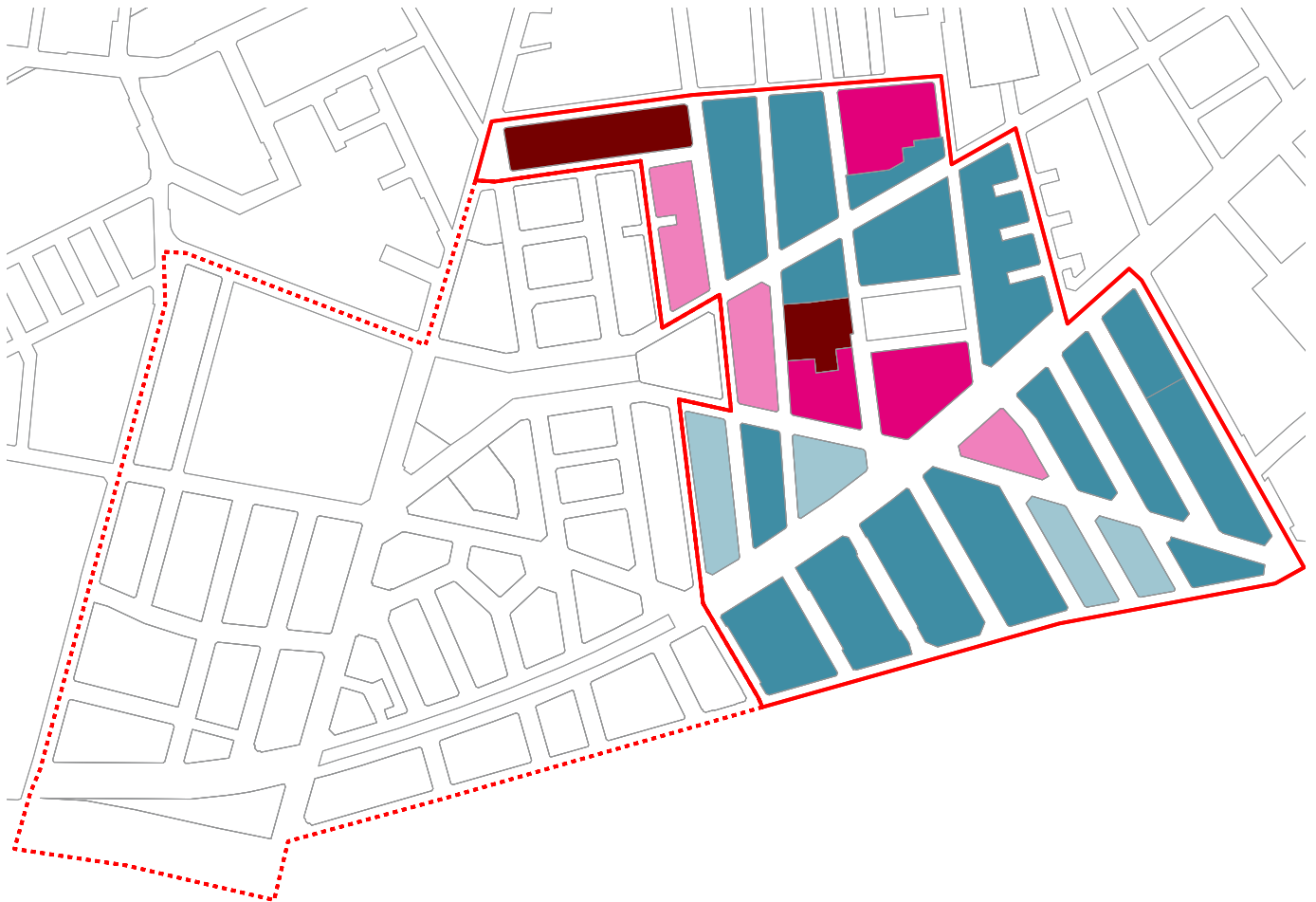
Temakort 1: skoledistrikter på Centrale Vesterbro Øst

- Oehlenschlägersgades Skoles skoledistrikt
- Gasværksvejens Skoles skoledistrikt
- Tove Ditlevsens Skoles skoledistrikt
- Vesterbro Ny Skoles skoledistrikt

CENTRALE VESTERBRO ØST - RUMMELIGHED MED PLADS(ER) TIL ALLE

Temakort 2: Ejerformer på Centrale Vesterbro Øst

- Overvejende almene boliger
- Overvejende privat udlejning
- Overvejende andelsboliger
- Blandede ejerformer
- Ingen boliger/kommunalt

BILAG 3: VURDERINGSSKEMA FOR CENTRALE VESTERBRO ØST

Vurderingsskema for Ældre byområder i større byer, hvor der er et væsentligt behov for bygningsfornyelse

Vurdering	Betydning
0	Ikke relevant
1	Ikke noget problem
2	Et lille problem
3	Et vist problem
4	Et stort problem
5	Et meget stort problem

Er det et problem, at der er:	Vurdering på en skala 1-5
Fysiske forhold i området	
- nedslidte boliger med dårlig standard?	5
- ensidig boligstruktur?	2
- behov for fælles friarealforbedring ved boligerne?	3
- behov for nedrivning, renovering eller omdannelse af erhvervsbygninger?	1
- grimme eller nedslidte byrum?	5
- trafikproblemer?	5
- manglende beboer- og fritidsfaciliteter?	5
- nedslidte eller manglende friarealer?	4
Sociale forhold i området	
- mange beboere, som mangler beskæftigelse?	3
- mange beboere, som har sociale problemer?	4
- problemer med kriminalitet og hærværk mv.?	5
Erhverv	
- genevoldende erhverv?	3
- mangler erhverv, som kan bidrage positivt til områdets udvikling?	2
Organisatoriske forhold i området	
- et svagt foreningsnetværk?	5
- svært at etablere samarbejdspartnere til områdefornyelsen?	1
Byfunktioner i området	
- manglende nærhed til privat service?	2
- manglende nærhed til offentlig service?	2
- manglende muligheder for fritidsaktiviteter?	3

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Postbox 447
1505 København V
Telefon 3366 3500
E-mail: bydesign@tmf.kk.dk
www.kk.dk

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen

